

THEMA

Als het leven eindigt

Lees meer op pagina 4

Colofon

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER - HOOFDREDACTEUR

Marc Boone
Mellestraat 294 - 8501 Heule
marcboonebp@gmail.com
0479 81 16 80

REDACTIERAAD

Bernard Decock, Dirk De Meester,
Filip Dheedene, Gaby Moreels,
Filiep Vande Wiele, Kurt Vangampelaere,
Lieven Vanhoutte

KANDIDAAT REDACTIERAAD

Lore Alleman

VORMGEVING

www.GrafiekGroep.be

ABONNEREN

Lid worden van een aangesloten vereniging/VC
of €20,00 voor 6 nummers overschrijven op
rekeningnummer 000-1653566-07 van Zoeklicht

KOPIJ

Reacties en andere bijdragen: op CD of als bijlage
in een e-mail, met zo weinig mogelijk opmaak
(*:txt- of *.rtf-formaat volstaat), en indien gewenst
een opgemaakte uitgeprinte tekst opsturen naar
de hoofdredacteur. De teksten moeten wel de
naam en het adres van de inzender vermelden.
Alle artikels vallen onder de uitsluitende verant-
woordelijkheid van de auteur. Foto's en illustraties
in afzonderlijke bestanden meesturen.

LIMIETDATUM VOOR KOPIJ

is de redactievergadering in Mozaïek
Overleiestraat 15A Kortrijk telkens op zaterdag
om 10 uur
volgende vergaderingen op:
28 november, 30 januari

Inhoud

Redactioneel	3
Thema: Als het leven eindigt	4
Thema: Liever een herder onder de zon	11
Boekbespreking: Pistoolvering	13
Informatiebeurzen rond het levenseinde in Kortrijk en Menen	14
Activiteitenkalender	16-17
Mozaïek	18
HV Kortrijk	20
August Vermeylenkring	20
Kom Op Tegen Kanker	21
UPV Dinsdaglezingen	22
Polyfinario Quiz	23
Zoeklicht sprak met Willy Nelissen	24
De Bezatse	26
Boekbespreking: Komt een paard de kroeg binnen	27
Mesen 100 jaar later	28
Vakantieherinneringen	30

Oproep aan de lezers:

Voor het mei-nummer van 2016 plannen wij het thema:
**lentefeest. Al wie herinneringen van zichzelf, zijn ouders
of grootouders kwijt wil over zijn of hun lentefeest zendt
dit via mail of sms of via bewaarde krantenberichten door.
Wij selecteren en publiceren of komen op bezoek voor een
gesprek**

Redactioneel

Marc Boone

Dag beste zoeklichtlezer,

Stenen hebben wij verzameld, en mortelspecie. De truweel hebben wij ter hand genomen met de redactieleden en er een podium mee gemetseld. Wij hebben er Dirk De Meester opgezet om hem een titel te geven: “ere-hoofdredacteur Zoeklicht”. Hij verdient deze titel dubbel en dik. Zijn verdiensten voor de vrijzinnige beweging zijn legendarisch. Jarenlang stuurde hij het blad in de goeie richting, maakte er ook naar zijn eigen aard een vrijsprekersblad van. Dirk is altijd al een propagandist van “het vrije woord” geweest, en nog! Wij zouden hem oneer aandoen om nu al zijn volledige lijst van verdiensten op te sommen, want hij stopt zijn werkzaamheden niet, hij neemt alléén wat gas terug. De steeds terugkomende praktische beslommingen om het blad druk-klaar te krijgen laat hij aan mij over. Hij blijft redactielid en wij zijn hem daar dankbaar voor.

Ondertussen dwalen vluchtelingen door Europa. In het ene land worden zij als spoken aanzien, het andere land lijkt hen dan toch als mensen op te vangen, alhoewel er gradaties zijn aan de sympathie en de warmte die hen toegedragen wordt. Nationale politici balanceren op de moeilijke koord tussen het organiseren van de menselijkheid en het populisme dat altijd nabij is. Plaatselijke politici proberen hen daarin te overtreffen. De enen gaan mee in de organisatie van de menselijkheid, anderen doen nog scheppen bovenop het populisme en lijken de angst te organiseren. Iedereen heeft een mening. De georganiseerde vrijzinnigheid lijkt wat buitenspel te staan in het verspreiden van een kundige visie.

Dit belet niet dat de vrijzinnigheid in de regio dagelijks actief blijft met een kleurrijk palet aan activiteiten, die midden tussen de mensen plaatsvinden. Bekijk de agenda maar en je zal zien dat de vrijzinnige centra “de Bezatse”, “Poincaré”, “de Geus” en “Mozaïek” aan vele verenigingen de mogelijkheid bieden om zich te ontplooien.

“Zoeklicht” is hun blad. Wij propageren de mening van de vrijzinnigheid in onze regio en raken discussies en tendensen aan. Dit nummer brengt het thema “sterven” voor het zoeklicht.

Veel leesgenot.

Als het leven eindigt

November is de maand waarin wij de doden herdenken. Dit is traditie. Graven worden geboend en de commercie floreert. Er vindt een kleine volksverhuis plaats van thuis naar de dodenakker. Ieder jaar herhaalt zich dit fenomeen. Maar sterven en rouwen evolueert. Kijk maar naar de kerkhofbloemen; de traditionele chrysant (recht van het veld) maakt stilaan plaats voor het bloemstukje (recht van bij de florist). De redactie van Zoeklicht waagde zich aan een actieonderzoek en ging op stap met professionelen, zij die dagelijks met de dood te maken hebben. Wij peilden naar cijfers, emoties, realiteit, evolutie. Een gesprek en een confrontatie. En een vrijzinnige kijk op het hele gebeuren.

Filosoof Luc Vanneste keek over onze schouder mee en maakte een conclusie.

Wij stellen eerst aan u voor:

Jan Sabbe

Ambassadeur Baertlaan Kortrijk: tussen het sportcentrum Lange Munte en de universiteitsgebouwen van KUL-Kortrijk steekt een schouw uit het groene landschap naast de begraafplaats. Onder de schouw en ook gedeeltelijk onder de grond bevindt zich het crematorium. Jan Sabbe leidt ons rond in de ruime en luchtige ontvangsthal. Via de eredienszalen gaan wij naar de achterkant van het gebouw. Achter de deuren bevinden zich de drie verbrandingsovens. Twee zijn in werking, zien wij op het computerscherm, alles net en clean en tele-gestuurd. Aan de achterkant van de ovens, minimum vijf maal zo groot de luchtzuiveringsinstallaties met koeling, opvang van verbrande asrest, luchtzuivering en pas dan de verbrande lucht door de schouw en de as van de overledene in de urne. Het gebouw is van de hand van de Portugese architect Souto de Moura. Tijdens de realisatie van het gebouw won hij de Pritzker-prijs, zowat de Nobelprijs architectuur. "Architectuur is belangrijk," stelt Jan Sabbe. "Dit gebouw dient de mens in een zeer belangrijk moment in het leven en dient sereniteit en waardigheid uit te stralen."

Mieke Werbrouck

Mieke is vrijzinnig humanistisch consulent bij het "Huis van de Mens". Er zijn vier personeelsleden: een onthaalmedewerker en drie consulenten. Zij zijn gevestigd naast het Vrijzinnig Centrum: "Mozaïek". De grote poort schuin tegenover het St-Amandsplein staat wagenwijd open. De deur is van glas, let op het trapje.

Marc Snoeck

Marc Snoeck is samen met zijn zoon en familie zelfstandig begrafenisondernemer in Izegem. Een heel leven in de stiel van rouwen en afscheid nemen. Zijn rouwcentrum is na een brand in 2007 volledig vernieuwd en gemoderniseerd. Hij beschikt over een kleine en grote aula. Een must voor een moderne begrafenisonderneming, vindt hij.

Mieke Werbrouck

Marc Snoeck

Zoeklicht: Dag Marc, het symbool van uw rouwcentrum is een traan die transformeert in licht. Kunt u die symboliek wat meer uitleggen?

Marc Snoeck: Het symbool is ruim en voor interpretatie vatbaar. De traan wordt een vlam. De traan is ook het allerlaatste wat gebeurt bij een stervende mens. Op het moment van overlijden scheidt het oog nog een traan af. Traan wordt licht, is de droefheid voor wat voorbij is en de nieuwsgierigheid naar wat komen zal. Sterven is het moment waarop de mens het meest emotioneel en zwak is. Op andere scharniermomenten in het leven zoals geboorte en trouw komt er altijd leven bij. Sterven is leven dat wegvalt.

Zoeklicht: Hoe zit dat bij jullie, Mieke?

Mieke Werbrouck: Het wordt al duidelijk bij de schrijfwijze van onze naam: huis van de Mens. De Mens met een hoofd-, de organisatie met een kleine letter. De mens die wij ontvangen en bijstaan is belangrijker dan het huis. Het ruime kader waarin wij ons dagelijks werk plaatsen is “zelf zin geven aan je leven in verbondenheid met de andere”.

Zoeklicht: Jan, “Reeds in de eerste alinea op de website van het crematorium staat de zin: ‘wij willen méér zijn’. Waar slaat dit op?”

Jab Sabbe: “Wij willen inderdaad meer zijn dan een techniek die doden tot as verwerkt. Symbolisch gesproken is de voorkant belangrijker dan de achterkant. Langs de voorkant worden mensen ontvangen, de diensten ter ere van de overledene geleid. De energie en tijd die wij in de menselijke kant steken, is belangrijker dan het technische aspect, alhoewel dit ook één van onze kerntaken is. In Ukkel bijvoorbeeld, het grootste crematorium van het land, vinden 40 uitvaartdiensten per dag plaats. Dit zorgt uiteraard voor een soort lopende bandwerk waar de rouwendes verplicht in moeten meedraaien. Dit is niet onze visie op het runnen van een crematorium.”

Zoeklicht: Mieke, waarvoor staat het huis van de Mens precies?

Mieke Werbrouck: De naam spreekt voor zich: de mens staat centraal. Wij zijn een dienstverlenend centrum met lage drempel dat zich in de loop van de jaren heeft gespecialiseerd in wat wij noemen: “de trage vragen”. Het essentiële aan het mens zijn: de zingeving. Wij zijn goed ingebed in de sociale kaart van de regio. Hoewel wij duidelijk onze vrijzinnige levensbe-

schouwing naar voor brengen, werken wij goed samen met alle sociale voorzieningen in de regio. Wij staan open voor iedereen en sturen door naar andere organisaties voor gespecialiseerde problemen en ook omgekeerd. De klassieke mijlpalen in het leven van een mens zijn onze specialiteit: geboorte, trouwen of samenwonen, sterven. Vanuit onze vrijzinnige visie geven wij zin aan die momenten. Wij hebben ook een scholenwerking die uitbreiding neemt, onder andere omdat de inter-levensbeschouwelijke competenties opgenomen zijn in de eindtermen. Wij werken samen met AZ-Groeninge voor de dag van de spirituele zorg. Wij zetelen in de Kortrijkse werkgroep “leren samenleven” waarin moslims, katholieken en vrijzinnigen mekaar ontmoeten en samen een aantal activiteiten voor scholen doen. Wij verzorgen ook uitvaartplechtigheden en hebben een jaarlijkse herdenkingsplechtigheid voor alle nabestaanden van de afgestorvenen. Met “De sokken van de olifant” willen wij er zijn voor kinderen en jongeren die te maken hebben met verlies. Wij hebben hiervoor een gespecialiseerde bibliotheek. Gelukkig kunnen wij rekenen op een schare vrijwilligers die met ons activiteiten organiseren, grafredes uitspreken en dergelijke. Onze dienstverlening is gratis.

Zoeklicht: Jan, Hoeveel crematies vinden plaats op de site in Kortrijk?

Jan Sabbe: “Wij verrichten 10 crematies per dag of zo’n 3000 per jaar. Ieder jaar sterven in onze regio iets minder dan 5000 mensen. Dit betekent dat zo’n 65% van de overledenen verast wordt. Dit komt overeen met het landelijk gemiddelde. Eén crematie op zes heeft ook een dienst hier ter plaatse in onze gebouwen. Wij hebben een kleine zaal voor zo’n 50 genodigden, een grote zaal voor 200 mensen en een zaal voor aansluitende koffietafel. Dit zou nog iets mogen groeien, gezien onze filosofie. Langs de andere kant hebben wij nog de tijd en de ruimte voor kwalitatief gerichte eredienst waar de overledene en de rouwendes centraal staan. Families die alléén beroep op ons doen voor de technische kant van de crematie doen dit doorgaans via hun begrafenisondernemer. Normaal gezien hebben wij met die families geen contact.”

Zoeklicht: “Hoe verloopt zo’n uitvaartdienst dan bij jullie?”

Jan Sabbe: “Je zult via onze website gelezen hebben dat wij onderscheid maken tussen drie erediensten. Vooreerst is er een katholieke eredienst zonder liturgie.”

Zoeklicht: “Vanwaar die keuze?”

Jan Sabbe: “Wij maken die keuze niet. Het is de katholieke overheid die beslist dat in openbare gebouwen of aula's geen echte liturgie mag plaatsvinden, die is voorbehouden voor gewijde gebouwen zoals kerken. Bij de katholieke dienst bij onze plechtigheid gaat de priester ‘voor in het gebed’ zoals dat in technische termen heet. Het komt er op neer dat de priester, of een ander door de familie ingehuurd voorganger een gebed voorleest ter ere van de overledene zoals op het kerkhof bij de tereaardebesteding.”

Zoeklicht: “En voor de overige twee ceremonieën maken jullie onderscheid tussen een burgerlijke en een vrijzinnige erediensdienst. Zijn die twee dan niet identiek?”

Jan Sabbe: “Toegegeven, het is soms een dunne grens. Wij maken toch nog een onderscheid. Voor ons is een burgerlijke plechtigheid levensbeschouwelijk neutraal, terwijl een vrijzinnige plechtigheid toch een typische, zij het dan niet-katholieke, maatschappelijke keuze weergeeft.”

	1994	2010	2012	2014
Brugge	3.199	6.396	5.416	5.359
Kortrijk	/	/	2.404	2.992
Vlaanderen	16.121	33.691	36.860	39.086
België	27.684	50.809	55.681	58.832
Sterftes in België	104.130	103.269	106.203	107.261
% crematies t.o.v. sterftes	26,5	49	52,5	55

Bron: rapport kerkpraktijk centrum voor politicologie Professor Marc Hooghe

Zoeklicht: Maakt u ook het onderscheid tussen een burgerlijke en een vrijzinnige plechtigheid?

Marc Snoeck: Bij vrijzinnigheid denk ik automatisch aan “Het huis van de mens”. Ik denk dat sommige mensen duidelijk met de boodschap naar buiten willen komen dat vrijzinnigheid hun levenshouding is. Wij gebruiken de term “burgerlijke plechtigheid” zelfs niet meer. Wij gebruiken de term “afscheidsmoment”. Heel wat mensen kiezen voor een intimiteit en een kwaliteit die zij in de kerk niet meer vinden.

Zoeklicht: Mieke, wat is voor “het huis van de Mens” het verschil tussen een burgerlijke en een vrijzinnige uitvaart?

Mieke Werbrouck: Een burgerlijke plechtigheid is neutraal. Het huis van de Mens is NIET neutraal: wij zijn vrijzinnig-humanistisch. Dit is ons uitgangspunt. Wij weten natuurlijk ook dat de zaken in veel gevallen niet zo zwart-wit zijn. Veel families willen niet naar de kerk, maar zijn daarom niet militant

vrijzinnig. In veel families is er ook een soort mengeling van meningen, de een neigt wat meer naar het vrijzinnige, de ander wat meer naar het katholieke. Ook daarin proberen wij onze filosofie trouw te blijven en stellen wij de wens van de overledene centraal, al ga je ons geen “wees gegroet Maria” horen voorlezen op een plechtigheid. Gemengde diensten waar wij onze vrijzinnige rol spelen, maar waar ook een priester is gevraagd, komen ook voor.

Zoeklicht: In het crematorium te Kortrijk vinden jaarlijks 500 diensten plaats, waarvan slechts 5% is vrijzinnig zijn, horen wij van Jan. Is dat niet weinig?

Mieke Werbrouck: Misschien wel. Sinds de komst van het crematorium vinden veel mensen hun weg naar een burgerlijk afscheid en daalt het aantal vrijzinnige plechtigheden, terwijl er iets verderop in Meneen meer en meer worden uitgesproken. Neem daar bij dat er een trend is bij individuele begrafenisondernemers om zelf bezinningsdiensten en uitvaartplechtigheden bij hen ter plaatse te organiseren. Langs de andere kant moeten wij ook leven met de realiteit van onze personeelsbezetting. Wij kunnen wel een tandje bijsteken, maar wij hebben met ons centrum de handen vol om ons werk kwalitatief te doen. Wij kunnen onze dienstverlening niet zomaar verveelvoudigen.

Zoeklicht: In het crematorium leveren jullie ook diensten aan de rouwende familie om de plechtigheid te begeleiden. Is hier sprake van een soort concurrentie?

Jan Sabbe: “Niet echt. Het belangrijkste argument is dat wij er nog altijd van uitgaan dat vrijzinnigheid niet neutraal is. Wij zijn zeer tevreden over de samenwerking met het “huis van de Mens” die bij ons de vrijzinnige ceremonies leidt. Misschien moeten wij de grenzen van de praktijk tussen vrijzinnig en burgerlijk nog eens aftasten om de samenwerking met hen wat uit te breiden, wat mijn uitdrukkelijke wens is. Wij zijn echter gebonden aan een strikte neutraliteit en vrijzinnigheid is dat niet.”

Marc Snoeck: Het komt nogal eens voor dat de kinderen niet gelovig zijn, maar de overleden ouders nog wel christelijke roots hebben en ons vragen om een afscheidsmoment in de aula met muziek en teksten die persoonlijk zijn voor de overledene, en waar op het einde van de dienst nog een Weesgegroet of een Onze Vader wordt gebeden. Wij maken daar geen probleem van. Bij ons kan dit perfect.

Zoeklicht: Ik hoor dat de zaken soms wel eens op hun kop gezet worden. Een vrijzinnige plechtigheid in een kerkgebouw is nog wel een uitzondering, maar komt voor.

Marc Snoeck + Jan Sabbe: Inderdaad. Het blijft wel een uitzondering, maar er beweegt wat, hier en daar.

Zoeklicht: Door jullie werk zijn jullie een soort specialist geworden in het rouwen. Kun je ons een soort prognose geven over hoe rouwen zal evolueren in de toekomst?

Mieke Werbrouck (denkt lang na): Sterven is niet de perfecte wereld die instort. Het verlies zal, denk ik, meer en meer deel moeten uitmaken van het leven, als wij dit verlies zinvol willen maken. Mensen zullen ook van langs om meer hun levenseinde in eigen handen nemen en zoeken daar steun voor. Dit brengt ons naar een soort zelfbeschikking in een van de zwakste momenten van een mens. Die dualiteit is al zinvol op zich.

Zoeklicht: Marc, u als vakman, hoe ziet u de evolutie van het rouwen en het afscheid nemen?

Marc Snoeck: Meer en meer crematies alleszins. Minder kerk, omdat er minder priesters zijn en omdat de kerk niet mee evolueert met de mensen. In mijn professionele leven verzorg ik al 50 jaar begrafenissen en alle teksten, gebeden zijn op iedere kerkelijke begrafenis dezelfde. Mensen kiezen voor een kwalitatieve en persoonlijke benadering en dit zal nog toenemen. Eigen inbreng van familie tijdens de eredienst zal ook toenemen.

Jan Sabbe: Ik denk dat het afscheid nemen een steeds meer individuele expressie zal kennen. We zien dat méér en méér families zoeken naar creatieve omgangsvormen rond afscheid, met persoonlijke getuigenissen, muziek, poëzie en beeldmateriaal waarbij een belangrijke rol is weggelegd bij de regisseurs zoals moreel consultants of uitvaartbegeleiders om de families te helpen bij het zinvol uitdrukken van de afscheidswaarden en rituelen. Dit zal nog aan belang winnen, zeker als je ziet hoe de ontkerkelijking zich sterk doorzet, ook en vooral bij uitvaartdiensten.

Zoeklicht: Mieke, meer en meer mensen willen zelf hun levenseinde in handen nemen. De dienstverlening van het "huis van de Mens" is daarin ook gespecialiseerd, dacht ik.

Mieke Werbrouck: Zoals je zegt: Alle informatie over diverse beslissingen bij het levenseinde kan je via ons verkrijgen.

Je hebt euthanasie; dit is een bewuste keuze van een mens. Die formuleert zijn wens tot sterven via zijn dokter (uitvoerend arts), wegens ondraaglijk lijden, hetzij fysisch en/of psychisch. Een tweede arts dient de aanvraag te onderzoeken en zijn advies te geven, en bij een niet terminale aandoening ook een derde. Je kan ook een wilsverklaring euthanasie opstellen voor het geval je later in een onomkeerbare coma terecht komt. Je kan dan een vertrouwenspersoon aanstellen die de artsen op de hoogte brengt van jouw wensen. De wilsverklaring euthanasie kan je laten registreren op het gemeente- of stadhuis. Veel minder bekend is de negatieve wilsverklaring. Daarin kan je op papier zetten welke medische behandelingen je niet wilt ondergaan, als je in een situatie komt waarbij je ongeneeslijk ziek bent en niet meer zelf je wil kan uiten. Deze kan je echter niet laten registreren op het stadhuis.

Deze hele situatie is ingewikkeld en soms vreemd voor de mensen. Vandaar dat wij ons specialiseren in de materie en onze kennis ter beschikking stellen. Wij werken daarvoor in nauw contact met LEIF. Wij helpen tot bij het opstellen van de wilsverklaring. Mensen kunnen ook terecht in het vrijzinnig centrum De Bezatse in Mene in op donderdagnamiddag voor vragen over levenseinde. Daarvoor kan men een afspraak maken via het huis van de Mens in Ieper (ieper@demens.nu tel 057 230630)

Martine Stroef

De redactie had ook nog een bijkomend gesprek met de verantwoordelijken van LEIF:

André Vannieuwkerke & Luc Proot

André Vannieuwkerke

Luc Proot

LEIF staat voor Levenseinde Informatieforum en stelt zich tot doel om op een zo breed mogelijke manier, naar alle lagen van de bevolking, en specifiek naar hulpverleners informatie te verspreiden over het levenseinde en alle rechten van de mens daaromtrent. Wij spreken met twee ervaren en gedreven mensen. André Van Nieuwkerke is voorzitter. Luc Proot is coördinerend arts bij Leif en specialist in euthanasie.

Leif steunt op 3 grote pijlers: info aan de burger, sensibilisering in het werkveld naar dokters en personeel in instellingen en, als laatste: de patiënten-werking.

André Vannieuwkerke: Deze drie pijlers zijn essentieel en staan evenwaardig naast elkaar. Wij willen alle burgers betrekken in deze problematiek zodat zij zelf kunnen beslissen over een waardig levenseinde en daar alle informatie over hebben. Wij geven voordrachten over de hele provincie om dokters, verplegers en werkers in psychiatrische instellingen in te lichten. Wij hebben ook nog onze patiënten-werking waarbij wij mensen effectief informeren en begeleiden in hun vragen of wensen naar hun levenseinde.

Zoeklicht: Hoe is het allemaal begonnen?

André Vannieuwkerke: De grote doorbraak is gekomen in 2002 met de invoering van 3 nieuwe wetten. De wet op de patiënten-rechten. Deze wet gaat ruimer dan euthanasie en bevat bepalingen inzake het recht op weigeren van medische behandelingen en het opstellen van een negatieve wilsverklaring. De wet op de palliatieve zorg, die alle medische begeleiding regelt bij een nakende dood of levensbedreigende ziekte. Tenslotte is er de euthanasiewet, die een zelfgekozen levenseinde toelaat, weliswaar uitgevoerd door een arts, mits er aan bepaalde voorwaarden voldaan is. Wij zijn multidisciplinair en hebben ook een ULF-team wat staat voor uitklaring levenseinde forum. Zij klaren, zoals het woord zegt, de situatie uit van iemand die de wens uitdrukt om te sterven.

Zoeklicht: Hoe verloopt een euthanasievraag precies?

Luc Proot: Volgens de laatste telling zijn er zo'n 1800 euthanasie-uitvoeringen per jaar in België, waarvan 80% in Vlaanderen. Ruwweg heb je 3 profielen. Eerst de ongeneeslijk zieken zoals bepaalde kankerpatiënten. Een aanvraag via hun huisarts met een tweede advies van een andere arts maakt de weg

vrij voor een euthanasie, bij manier van spreken binnen de 24 uur. De tweede categorie zijn mensen met poly-pathologische zorgen. Dit zijn patiënten, vooral bejaarden met verschillende aandoeningen die afzonderlijk niet levensbedreigend zijn, maar samen een ondraaglijk lijden vormen. En dan hebben wij ook nog de psychiatrische patiënten met een lange behandeling die hun eigen situatie uitzichtloos vinden.

Zoeklicht: Het lijkt een zeer moeilijke opdracht om over dergelijke vragen te moeten oordelen.

André Vannieuwkerke: Vandaar het belang van ons gespecialiseerde Uitklaringsteam, dat bestaat uit een arts, drie nurses en twee psychiaters. Zij behandelen alle aspecten van de vraag van de patiënt om euthanasie.

Luc Proot: Het is van enorm belang dat iedere individuele vraag naar levensbeëindiging ernstig genomen wordt. Wat zien wij immers in de praktijk? Na een of twee gesprekken met het uitklaringsteam geraken bijna de helft van de mensen uit de acute crisis en trekken hun vraag naar levensbeëindiging terug in, omdat hun problemen duidelijk worden en zij alternatieven ontdekken. Bij heel wat aanvragen die uitgeklaard zijn en die bij manier van spreken groen licht krijgen voor euthanasie, beslist de patiënt om die niet te laten uitvoeren. Slechts 20% van de aanvragen, door de patiënten zelf gedaan, resulteren effectief in een actieve euthanasie.

Zoeklicht: Een aanvraag tot euthanasie kan bijdragen tot zelfmoordpreventie.

Luc Proot: Effectief.

Zoeklicht: Hoe staan de plaatselijke artsen tegenover euthanasie?

Luc Proot: Dit evolueert. Grosso-modo kan je zeggen dat jonge artsen nog onwennig zijn en nog geen afstand hebben kunnen doen van hun ideaalbeeld. Oudere artsen hebben veel onnodig lijden gezien en meegemaakt in hun praktijk en hebben een gezonde relativering over het leven.

Zoeklicht: Heerst het katholieke denken nog in de ideeën over het levenseinde?

André Vannieuwkerke: Uiteraard, alhoewel je niet mag veralgemenen. Wij merken vooral dat afdelingen in ziekenhuizen en afdelingen in instellingen een aparte kijk hebben. Teams die in de praktijk samen werken, ontwikkelen een eigen visie.

Zoeklicht: De wetgevingen rond levenseinde bestaan nu al bijna 15 jaar. Zien jullie een evolutie?

Luc Proot: Er is duidelijk een toename van euthanasie. Uiteraard. Er is meer openheid gekomen. Euthanasie wordt geïntegreerd in de levenseindezorg, terwijl aanvankelijk palliatieve zorgen en euthanasie mekaars tegengestelden leken te zijn in het openbaar debat. De openheid bij de zorgverleners is ook toegenomen, zeker in katholieke instellingen.

André Vannieuwkerke: Het is niet omdat de wetgever een nieuwe wet heeft gemaakt dat die automatisch geïmplementeerd wordt. Dit is een werk van jaren en lange adem. Vandaar dat het zo belangrijk blijft dat wij de mensen kunnen inlichten over hun rechten en hun wensen. Het is van immens belang dat mensen bezig zijn met hoe zij willen sterven. Filosoferen over het sterven hoort bij het leven. De meeste mensen weten niet dat zij rechten hebben, eens zij hulpbehoevend zijn. Wie opgenomen wordt in een ziekenhuis, kan behandelingen weigeren. Je kan dit laten opnemen in een wilsverklaring die je officieel kan opstellen. Het is belangrijk dat mensen daar wat tijd voor nemen en die gedachten en beslissingen delen met hun naasten.

Luc Proot: Vergeet ook niet uw huisarts in te lichten zodat hij jou officiële wilsverklaring kan toevoegen aan zijn medisch dossier.

Zoeklicht: Wat zijn jullie verdere plannen?

André Vannieuwkerke: Verder doen en onze werking uitbouwen en uitbreiden. Wij hebben plannen voor een afdeling in Kortrijk en een nieuwe afdeling in de Westhoek. Wij zoeken vrijwilligers om mee te werken. Ik zou ook graag wijkwerkingen opstarten. Er is nog veel werk te doen. Ook de politiek overtuigen dat zij ons werk waarderen en subsidiëren, wat niet gemakkelijk zal zijn nu de provincies afgeschaft worden. Breed denken vanuit onze vrijzinnige visie en concrete positieve acties opzetten die nuttig zijn voor de bevolking, is mijn streefdoel.

LEIF KONTAKTPUNTEN IN ONZE REGIO:

ROESELARE:

huis van de Mens, Godhuislaan 94. 051/262820

KORTRIJK:

huis van de Mens, Overleiestraat 15A. 056/252751

IEPER:

huis van de Mens, Korte Torhoutstraat 4. 057/230630

Liever een herder onder de zon

Luc Vanneste

Bij een burgerlijke begrafenis werd het tot 25 jaar geleden dikwijls simpel gehouden. Hooguit een paar woorden op het kerkhof (er werd nog niet veel gecremeerd) en een bloemetje op de kist. Als het dan regende werd het heel armzalig. Vandaag hoeft dat niet meer zo te zijn en kan op een menselijke manier afscheid genomen worden zonder plechtigheid in een kerk. De humanistische consultants hebben daar een zeer grote rol in gespeeld. In de meeste kerken zijn ook niet gelovigen welkom om aan een viering deel te nemen. Heel vaak zegt de voorganger het met zo veel woorden. Daarvoor kon je vrijzinnigen bij de kerkdeur zien staan.

Beide evoluties zijn positief. Wanneer iemand sterft wordt een hoofdstuk afgesloten. Afscheid nemen hoort daarbij. En wie de overledene gekend heeft moet de kans krijgen om daar aan deel te nemen. Het is daarom ook goed dat de vijandigheid tussen de geloofsovertuigingen vervaagt. Maar wat ook die overtuiging is, het is belangrijk dat het afscheid min of meer op een rituele manier gebeurt. Het is een ritueel wanneer de aanwezigen samen luisteren en een voor een naar voor gaan en de overledene groeten. Het is vooral een ritueel wanneer over die overledene gesproken wordt.

Ieder mens wordt bij zijn geboorte opgenomen in een verhaal. Het is lang voor hem of haar begonnen en wortelt in zijn familie, zijn onmiddellijke en ruime omgeving. Ieder individu zoekt daarin zijn plaats en probeert er een stukje bij te vertellen, zijn eigen stukje. Wanneer het dan gedaan is, wordt de verhaallijn gereconstrueerd. Er is altijd een verhaallijn en die past altijd in een groter geheel. Dat tonen veronderstelt een zekere plechtigheid, terughoudendheid ook. Men doet het al sinds onheuglijke tijden. Het is belangrijk voor de geliefden om daarna alleen verder te kunnen.

Natuurlijk maakt het een verschil of dit in een gelovige omgeving gebeurt of niet. Het rituele is veel meer uitgesproken in een

kerkelijke plechtigheid. Daarom houden velen eraan, ook al zijn ze voor de rest helemaal niet meer kerkelijk. Het onderscheid tussen burgerlijk en vrijzinnig is wel nogal theoretisch. Een burgerlijke begrafenis is neutraal, zo heet het. Dit is niet zo, het is een keuze om afscheid te nemen zonder verwijzing naar een instelling. Natuurlijk zet een vrijzinnige zich vaak expliciet af tegen de katholieke kerk. Maar is dat de essentie of heeft dat niet eerder te maken met het verleden, toen die kerk andersdenkenden in de hoek zette, discrimineerde? Nu die kerk dat steeds minder kan, heeft dat zich afzetten steeds minder zin.

Het echte onderscheid ligt niet daar, maar in de overtuiging dat er aan het levensverhaal nog een vervolg komt of juist niet. De oude Grieken dachten dat de overledenen een rivier moesten oversteken om een soort schimmig bestaan in de onderwereld te leiden. Ze hadden niet de idee van eeuwige gelukzaligheid. Odysseus kwam bij zijn omzwervingen in de onderwereld en ontmoette Achilles, die onsterfelijke roem verwierf in de Trojaanse oorlog. Nog liever leidde die het leven van een herder die kon genieten onder de zon, dan het leven in de onderwereld met onsterfelijke roem. In een ander avontuur weigerde Odysseus de eeuwige jeugd en verkoos te vertrekken, want hij wou zijn plaats terugvinden, zijn plaats in de kosmos. Sterfelijkheid nam hij erbij.

Liever een herder onder de zon

Dat doet het Christendom niet. Het voerde het geloof in een persoonlijke onsterfelijkheid in en dat was revolutionair. Het heeft trouwens voor een groot stuk zijn succes bepaald. Het Christendom werd in het Westen inderdaad dominant. Waar Odysseus vrede had met zijn eindigheid en zelfs de keuze voor de eeuwige jeugd absurd vond, werd eeuwigheid een evidente doelstelling. Die kan bereikt worden omdat God de helft van de weg afgelegd heeft. Hij is via zijn zoon mens geworden en aan zijn hand lukt het om deelachtig te worden aan de eeuwigheid. Odysseus zoekt zijn plaats in het leven hier. Luc Ferry ziet in hem een van de eersten die op de vraag naar het goede leven antwoordde zonder te verwijzen naar God. De Franse filosoof noemt dit seculiere of godloze spiritualiteit.

Als je geboren wordt, begin je aan een verhaal. Het speelt zich niet af in het luchtledige, maar het is jouw verhaal. Jij moet er het beste van maken. De hele tijd weet je dat er een eind aan komt, dat je zult sterven, maar dat mag je niet belemmeren. Wie zich laat verlammen omdat hij er ooit niet meer zal zijn, zal zijn plaats nooit vinden. Wie zich integendeel laat opjagen en vlucht voor die sterfelijkheid evenmin. We leven in een samenleving en een tijd die die vlucht lijkt aan te moedigen. Je mag niet ouder worden, je moet steeds actief blijven, je moet onbeperkt consumeren... je moet doen alsof je vandaag al de eeuwigheid hebt.

Vrijzinnigen zijn soms evenzeer op de vlucht als gelovigen. Eindigheid is evenwel niet negatief, maar een voorwaarde voor menselijkheid. Zoals lucht het mogelijk maakt om te vliegen, is eindigheid een voorwaarde om zich ook maar van iets bewust te zijn. Eindigheid is vrijheid. Mensen moeten zin geven binnen die eindigheid. En wanneer ze gestorven zijn is het goed dat iemand vertelt hoe ze dat gedaan hebben. Of dit in een kerk, een crematorium of een huis van vrijzinnigen gebeurt is al bij al niet zo belangrijk. Samen dat verhaal aanhoren, om zich later te kunnen herinneren. Het hoofdstuk afsluiten, daar gaat het over.

De oneindigheidsambitie van onze cultuur komt aan zijn einde. De problemen met milieu en economie worden onoplosbaar als het besef van eindigheid verder genegeerd wordt. Misschien is dat een reden waarom er tegenwoordig veel meer gecremeerd wordt. Naarmate sterfelijkheid aanvaard wordt als iets positiefs en de betrachting om deel te nemen aan het goddelijke achteruit gaat, kan het onderscheid tussen het religieuze en het vrijzinnige afscheid alleen maar kleiner worden, ook al hoeft het helemaal niet te verdwijnen. Alleen de wereld draait door. Als jouw verhaal mooi afgerond werd, zal het in die wereld blijven verder leven. Voor een mooie afronding is het wel cruciaal dat je op een waardige manier kunt sterven. Ook dat hangt met eindigheid samen.

Pistoolvinger

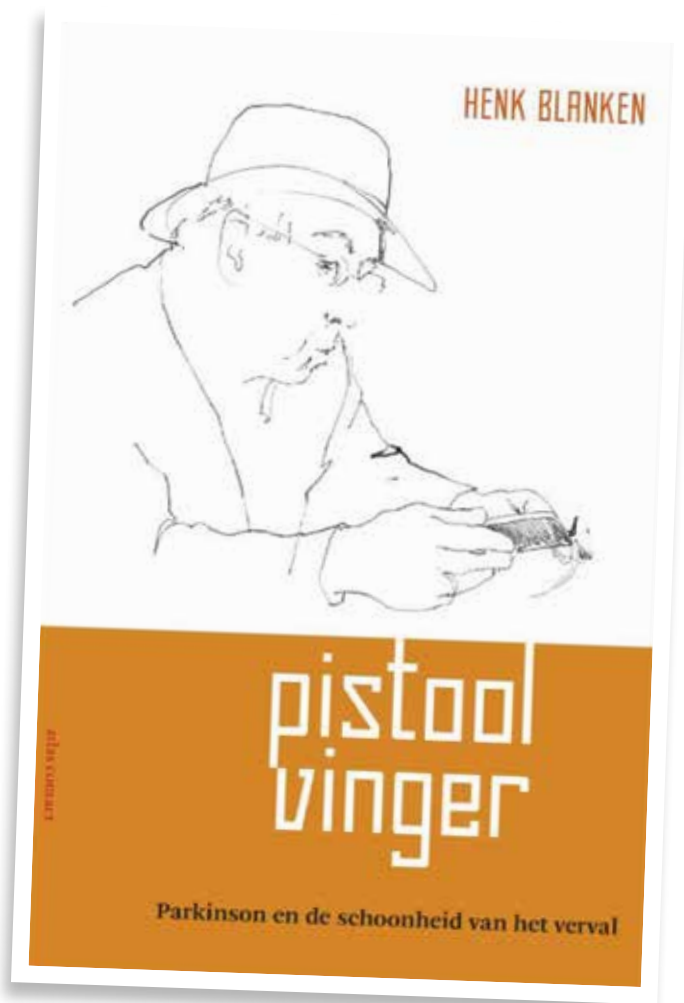
Parkinson en de schoonheid van het verval

Henk Blanken

Je schrikt: een journalist die je meeneemt in zijn eigen aftakeling omdat er een goed verhaal in zit. Parkinson en dementie groeien door de veroudering van de bevolking, er verschijnen meer boeken over omdat steeds meer mensen er mee te maken krijgen. Dit boek vat veel andere boeken samen: het is een getuigenis, een beschrijving van veel andere patiënten, een overzicht van de beslissingen die een patiënt en zijn omgeving allemaal moeten nemen en het is vlot geschreven. Het boek zelf vertoont de symptomen van de ziekte: flarden van herinneringen, veel binnensmondse vragen, stukjes over soort en lotgenoten met die ene onoverkomelijke vraag: hoe zal dit eindigen?

Wanneer Henk Blanken verneemt dat hij parkinson heeft, begint zijn zoektocht naar mogelijke oplossingen en/of medische behandelingen. Zijn afscheid aan de krantenredactie (zijn job) het schrijven van een reportage over een hersenboring, de nevenwerkingen van medicatie, het vluchten in alternatieve therapieën en medicatie, het zijn allemaal etappes die hem leiden naar de vraag: wanneer is het leven ondraaglijk leidend geworden? Wanneer beslis ik over te gaan tot euthanasie?

Henk Blanken doet het niet, zoals hij ook een hersenoperatie niet aankan. Hij verkiest om af te wachten tot hij het niet meer weet, tot hij het zelf niet meer beseft. Hij verschuift de beslissing in de tijd, zodat die uiteindelijk bij anderen, zijn echtgenote Sandra, zal terecht komen. Hij is geen held.

**Henk Blanken, Pistoolvinger - Parkinson
en de schoonheid van het verval**

218 pp - atlascontact
ISBN 9789045027746

Ik las het boek in een ruk uit. De symptomen van parkinson en dementie herinneren mij aan de weg die Hugo Claus in sloeg. Eenmaal dat hij uit zijn vertrouwde milieu weg moest, was het genoeg geweest. Hij stopte er mee. De checklist is een goed middel: wat kan je nog, wat niet en hoe is de evolutie. Op het ogenblik dat de negatieve kolom vol staat en de positieve kolom leeg is, is het beslissingsmoment om er een einde aan te maken in alle waardigheid, gekomen.

Een goed en krachtig boek, dat inzicht verschaft in de lijdensweg van de veelal in zichzelf gekeerde en geïsoleerde parkinsonpatiënten. Het maakt mij niet blij, maar mijn mededogen is toegenomen. Voor de onmiddellijke omgeving van de patiënt een goed boek om de dagelijkse irritatie tegen te gaan. Ratio is soms een balsem voor emoties.

Informatiebeurzen rond het levenseinde in Kortrijk en Menen

Rond het thema levenseinde is er de laatste jaren wettelijk veel veranderd. Mensen kunnen meer en meer zelf bepalen wat ze willen, maar die keuzes zijn niet vanzelfsprekend. Op de informatiebeurzen rond het levenseinde in Kortrijk en Menen geven de huisvandeMens antwoord op jouw vragen.

20 NOVEMBER 'LEVENSEINDEBEURS' in CC De Steiger Menen

Wanneer: vrijdag 20 november 2015, 13u30-18u

Waar: CC De Steiger, Waalvest 1, 8930 Menen (ingang 1, eerste verdieping)

Meer info en inschrijven bij huisvandeMens leper: De infobeurs is vrij te bezoeken. Inschrijven voor de voordrachten kan gratis via ieper@deMens.nu of T 057 23 06 30.

Programma

Doorlopend (13u30-18u): informatiemarkt, vrije toegang

De regels, wetten en mogelijkheden rond vroegtijdige zorgplanning zijn uitgebreid en complex. Op de infomarkt vind je zeker en vast een antwoord op al jouw vragen! Zo informeert De Maakbare Mens je graag over orgaandonatie, zal het team van huisvandeMens leper je uitleggen wat een vrijzinnig humanistische afscheidsplechtigheid inhoudt, en kan je bij de stand van het LevensEinde Informatie Forum (Leif) terecht voor informatie rond wilsverklaringen.

14u-14u45: Voordracht over schenkingsrecht, successierecht - door Francis Moeykens

Mensen staan doorgaans niet graag stil bij een overlijden. En zeker niet bij hun eigen overlijden. Maar wat gebeurt er met je bezittingen als je er niet meer bent? Wat is het verschil als je getrouwd of (wettelijk) samenwonend was? Wat met de kinderen? Kan je iemand onterven, en hoe zit het in nieuw samengestelde gezinnen? Wat is het verschil tussen schenkingen en legaten? Is een testament enkel geldig als je het bij de notaris opstelt? Francis Moeykens, geassocieerd notaris, geeft ons een spoedcursus over deze ingewikkelde materie!

15u-15u45: Voordracht over palliatieve zorgen - door Rosemie Van Bellingen

Palliatieve zorg is totaalzorg voor mensen bij wie geen genezende behandeling meer mogelijk is. Vanuit welke principes vertrekt deze zorg? Wat verstaan we onder het begrip 'totale pijn'? Hoe is de palliatieve zorg in de regio georganiseerd? Welke tegemoetkomingen bestaan er? Wat mogen we als patiënten, naasten en hulpverleners vragen aan en verwachten van de palliatieve thuiszorgequipe?

Rosemie Van Bellingen, coördinator van het Netwerk Palliatieve Zorg Zuid-West-Vlaanderen, maakt ons wegwijs in de wereld van de palliatieve zorgen.

16u-16u45: Praktische info rond documenten wilsverklaringen, door Lore Alleman

In de media komt het thema levenseinde regelmatig aan bod. We worden om de oren geslagen met termen als euthanasie, palliatieve sedatie, wilsverklaringen en vroegtijdige zorgplanning. Maar wat is het verschil nu eigenlijk tussen euthanasie en palliatieve sedatie? Is euthanasie mogelijk voor dementerende personen? Hoe kan je aangeven dat je bepaalde behandelingen wel of niet wenst? Wat kan je allemaal op voorhand regelen? Soms zien we de bomen door het bos niet meer!

Vrijzinnig humanistisch consultant, Lore Alleman, legt uit hoe de vork aan de steel zit. Met concrete voorbeelden worden de soms ingewikkelde regels duidelijk en verstaanbaar voor iedereen.

17u-17u45: Euthanasie, verhalen uit de praktijk - door Kathleen van Boeckel

In 2013 kozen 4,6 procent van de mensen die overleden voor euthanasie. Achter elk van die mensen staat een arts die zijn patiënt begeleidt tot aan en in de dood. Hoe is het voor een arts om dit te doen? Waarom doen ze dit? Hoe staan ze tegenover collega-artsen die dit weigeren? Hoe gaat dat precies, zo'n euthanasie? Ligt een arts wel eens wakker van een patiënt met een levenseindevraag? Euthanasie spreekt zonder twijfel tot de verbeelding van veel mensen!

Dr. Kathleen van Boeckel praat over haar persoonlijke ervaringen als LEIFarts.

24 NOVEMBER 'ZORG ROND HET LEVENSEINDE' in VC Mozaïek Kortrijk

Wanneer: dinsdag 24 november 2015, 16u-21u

Waar: VC Mozaïek, Overleiestraat 15a, 8500 Kortrijk

Meer info en inschrijven bij huisvandeMens Kortrijk: De infobeurs is vrij te bezoeken. Inschrijven voor de voordrachten kan gratis via kortrijk@deMens.nu of T 056 25 27 51.

Programma

16u-18u30: informatiebeurs, vrije toegang

Aan elke infostand vind je documentatie en iemand met kennis ter zake, over:

- Wilsverklaring euthanasie en negatieve wilsverklaring - LEIF West-Vlaanderen, huisvandeMens
- Palliatieve zorgen - Netwerk Palliatieve Zorg Zuid-West-Vlaanderen
- Teraardebesteding - Stad Kortrijk
- Orgaandonatie - De Maakbare Mens
- Lichaam afstaan aan de wetenschap - KULAK
- Vrijzinnig humanistische afscheidsplechtigheid - huisvandeMens, VC Mozaïek
- Erfenisrecht - notaris

18u30-19u30: Voordracht over de wilsverklaringen ('de theorie') - door Mieke Werbrouck

In de media komt het thema levenseinde regelmatig aan bod, en tegelijk zijn er nog veel misverstanden over de wettelijke mogelijkheden. Wat is het verschil tussen euthanasie en palliatieve sedatie? Is euthanasie mogelijk voor dementerende personen? Hoe kan je aangeven dat je bepaalde behandelingen wel of niet wenst? Welke wilsverklaringen kan je vooraf invullen, en hoe doe je dat correct?

In toegankelijke taal en met concrete voorbeelden maakt vrijzinnig humanistisch consulent Mieke Werbrouck je wegwijs in de wetgeving en de wilsverklaringen.

20u-21u: Levenseinde, verhalen uit de praktijk - door Chantal Wittebolle

Vanuit haar ervaringen kan Chantal Wittebolle de hedendaagse mogelijkheden en praktische uitwerking rond het levenseinde

een gezicht geven. Papier is gewillig, de realiteit is niet zo zwart-wit.

Chantal werkt als moreel consulent in het AZ St.-Jan, de palliatieve eenheid De Vlinder en twee woonzorgcentra in Brugge. In verscheidene palliatieve situaties wordt zij geconfronteerd met heel uiteenlopende belevingen, vragen en ervaringen. Dit van zowel patiënten, familieleden als personeelsleden. Tegelijk is Chantal vrijwilligster voor LEIF West-Vlaanderen. Als LEIFnurse in het Levenshuis in Brugge ontmoet zij mensen met een vraag rond het levenseinde.

Voor informatie over de wilsverklaringen en het invullen ervan, kan je ook naast de levenseindebeurzen een afspraak maken met een vrijzinnig humanistisch consulent in:

- huisvandeMens Kortrijk, Overleiestraat 15a, T 056/25 27 51, kortrijk@deMens.nu
Elke werkdag van 9u tot 16u30, op dinsdagavond (niet in juli en augustus) tot 20u
- Vrijzinnig Centrum De Bezatse in Menen, Vaubanstraat 8b
Op donderdagnamiddag. Maak steeds een afspraak via [huisvandeMens leper, ieper@demens.nu](mailto:huisvandeMens.leper,ieper@demens.nu), T 057 23 06 30.

Info huisvandeMens: www.deMens.nu, www.vrijzinnigwestvlaanderen.be

Info levenseindebeslissingen: www.levenshuis.be, www.leif.be

ORGANISATIE

TIJDSTIP

ACTIVITEIT

PLAATS

Activiteitenkalender

NOVEMBER 2015

DE GEUS	Woensdag 30 om 19.30u	Voordracht door Marc Vermeersch: "De oorsprong van de religie"	De Geus
HV KORTRIJK	Donderdag 05 om 19.30u	Zahir: Filosofische Babbel over de dingen des levens	Mozaïek
ANTIPODE	Vrijdag 06 om 20.00u	Reiscafé: Senegal (onder voorbehoud)	Mozaïek
DE BEZATSE	Zondag 08 om 11.00u	Wintercafé: het café met iets extra	De Bezatse
KUNSTKRING DE GEUS	Zondag 08 om 10.45u	Vernissage Hendrik Vanthournout, figuren in hout	De Geus
DE BEZATSE	08/11-06/12 van 14 tot 18u	Tentoonstelling David Dellanoy	De Bezatse
UPV KORTRIJK	Dinsdag 10 om 14.30u	"Religieus geweld bij Joden, Christenen en Moslims" met Mark Heirman	Mozaïek
MOZAÏEK	Dinsdag 10 om 20.30u	Salsa-avond met b-salsa	Mozaïek
DE GEUS	Dinsdag 10	Geuskeskwis	De Geus
HVV WAREGEM	Woensdag 11 om 14.00u	Herfstwandeling	Vc Poincaré
VRIJZINNING KORTRIJK	Zaterdag 14 om 19.00u	Viering 25 jaar VOC Kortrijk met Open Deur Avond	Mozaïek
WF KORTRIJK	Zaterdag 14 om 15.00u	Bezoek aan het jukeboxmuseum van Menen.	Het Veer, Menen
DE BEZATSE	Zondag 15 om 11.00u	Wintercafé: het café met iets extra	De Bezatse
MOZAÏEK, V+, BIB KORTRIJK	Woensdag 18 om 20.00u	Vrijspreek: Aspecten van een filosofie van de emoties: "Allerindividueelste emoties?"	Vorming+
HUISVDMENS KORTRIJK	Woensdag 18 om 18-20u	De impact van cultuur op de constructie van onze emoties" met Jozefien De Leersnijder (4 van 4)	HuisvandeMens Kortrijk
AVK KORTRIJK	Donderdag 19 om 19.00u	Lotgenotengroep jongeren en verlies. Inl katrien.callens@deMens.nu	Mozaïek
UPV-HVV WAREGEM	Donderdag 19 om 20.00u	Voordracht: 'Het geloof in neergang en een weg vooruit' met prof Mark Eichardus	Poincaré
POLYFINARIO	Vrijdag 20 om 19.00u	Filosofie: de Hedendaagse Filosofie	Mozaïek
HUISVANDEMENS IEPER	Vrijdag 20 om 13.30u	Apres-Zee'tje	CC de Steiger Menen
DE BEZATSE	Zondag 22 om 11.00u	Levensindebeurs	De Bezatse
MOZAÏEK, HVDM KORTRIJK	Dinsdag 24 vanaf 16.00u	Wintercafé: het café met iets extra	Mozaïek
DE BEZATSE	Donderdag 26 om 19.30u	Zorg rond levensende: Informatiebeurs en voordrachten	CC de Steiger
HVV WAREGEM	Zaterdag 28 om 14.00u	Toneelstuk 'Vriendinnen' met Marleen Merckx en Annemarie Picard	Vc Poincaré
DE BEZATSE	Zondag 29 om 11.00u	Chocoladekaarting	De Bezatse
MOZAÏEK	Zondag 29 om 19.00u	Wintercafé: het café met iets extra	Mozaïek
		LaatstezondagConcert met Superior Dance Band	

DECEMBER 2015

MOZAÏEK, HOWEST, V+

Dinsdag 01 om 19.45u

Wetenschapscafé: "Fotonica, over de samenwerking tussen licht en elektronen"

Mozaïek

AVK

Woensdag 02 om 19.00u

Jazz in de loopgraven: Matthijs De Ridder brengt een boeiend historisch verhaal.

Mozaïek

HV KORTRIJK

Donderdag 03 om 19.30u

Zahir: Filosofische Babbel over de dingen des levens

Mozaïek

ANTIPODE

Vrijdag 04 om 20.00u

Reiscafé: Pech Kucha

Mozaïek

JUMP WAREGEM	Vrijdag 04 om 20.00u	Opening ijspiste		Park casier
POLYFINARIO	Zaterdag 05 om 16.00u	De grote PolyQuiz		Mozaïek
WF KORTRIJK	Zaterdag 05 om 19.00u	Voordracht "de heraldiek van de Gravenkapel" door Guido Dekeyrel en David Becquart		OLV-Kerk, deken Zegherplein
KUNSTKRING DE GEUS	Zondag 06 om 10.45u	Vernissage Eline Maes, tekeningen		De Geus
DE BEZATSE	Zondag 06 om 11.00u	Wintercafé: het café met iets extra		De Bezatse
UPV KORTRIJK	Dinsdag 08 om 14.30u	"Denken zoals het genie Leonardo da Vinci" met ir Bernard Lernout		Mozaïek
OVV KORTRIJK	Zaterdag 12	Winterfeest van OVM Kortrijk		Mozaïek
HV KORTRIJK	Zondag 13 om 11.00u	"en de 7e dag is er het Woord" met Poëzie van Lieve Vandamme, schilderingen en muziek		Mozaïek
HUISVDMENS KORTRIJK	Woensdag 16 om 18-20u	Lotgenotengroep jongeren en verlies. Inl katrien.callens@deMens.nu		HuisvandeMens Kortrijk
JUMP WAREGEM	Zaterdag 19 om 20u	Joelfeest		Vc Poincaré
DE BEZATSE	Zondag 20 om 16.00u	Joelfeest. Inschrijven vóór 12/12/2015 op 0497/263269		De Bezatse
MOZAIK	Zondag 20 om 19.00u	LaatstezondagConcert met The Superior Dance band: Seasons Greetings		Mozaïek
POLYFINARIO	28-29 vanaf 08.00u	"Nacht zoekt dak" inlevingsmoment voor de jeugd		Mozaïek
	JANUARI 2016			
KUNSTKRING DE GEUS	Zondag 03 om 10.45u	Vernissage Jürigen en Christ Dewaele, schilderingen, tekeningen en foto's		De Geus
DE GEUS	Zondag 17 om 11.00u	Nieuwjaarsreceptie in de Geus		De Geus
MOZAIK	Zondag 17	Nieuwjaarsreceptie van Mozaïek		Mozaïek
HVV WAREGEM	Zondag 31 om 11.00u	Nieuwjaarsreceptie in Poincaré		Vc Poincaré
MOZAIK	Zondag 31 om 19.00u	Nieuwjaarconcert van The Superior Dance band		Mozaïek
	FEBRUARI 2016			
ANTIPODE	Vrijdag 05 om 20.00u	Reiscafé		Mozaïek
KUNSTKRING DE GEUS	Zondag 07 om 10.45u	Vernissage Filip de Cock, schilderingen, grafiek, ruimtelijk werk		De Geus
OVV KORTRIJK	Zaterdag 13 om 14.00u	Kindercarnaval		Mozaïek
MOZAIK, HOWEST, V+	Dinsdag 16 om 19.45u	Wetenschapscafé: "Cybercrime"		Mozaïek
HUJO; DEMENS.NU	Woensdag 17 om 14.00u	Debatwedstrijd		Mozaïek
MOZAIK	Zondag 28 om 19.00u	LaatstezondagConcert van The Superior Dance band: Mardi Gras		Mozaïek

De Geus
 Koning Leopold III-plein 71
 8530 Harelbeke
 056 72 81 72
www.vcdegeus.be
 Zondag van 10.00u tot 13.00u
 elke donderdag om 19.00u PingPong

VC Mozaïek
 Overleestraat 15a
 8500 Kortrijk
 056 37 16 15
www.vcmozaiek.be
vc.mozaiek@skynet.be
 Vrijdag van 19.00u tot 24.00u
 Zondag van 11.00u tot 14.00u

De Bezatse
 Vaubanstraat 8b
 8930 Menen
 056 51 90 70
info@debezatse.be
www.debezatse.be

VC Poincaré
 Stormstraat 131/20
 8790 Waregem
www.vcpoincare.be
info@vcpoincare.be
 Zondag van 10.30u tot 13.30u Praatcafé
 1ste en 3de vrijdag van de maand
 jongerenpraatcafé

OVV-Avelgem
 Achterhoek 17
 8581 Waarmaarde
 056/64.64.39
ovv.avelgem@scarlet.be
www.ovv-avelgem.be

overleiestraat 15a - 8500 kortrijk - 056/ 37 16 15
vc.mozaiek@skynet.be - www.vcmozaiek.be

Jazz Op Zondag met *The Superior* *Dance Band*

SUPERIOR DANCE BAND

Zondag 29 november: laatstezondagconcert

Zondag 20 december: Seasons Greetings editie

Tijdstip: de concerten starten om 19u00 en duren tot 22u00
(deuren open om 18u30)

Prijs: €5,00/concert (gratis voor de leden van de Superior Jazz Club).

Wetenschapscafés brengen wetenschap tussen pot en pint. Maatschappelijk relevant, actueel of fascinerend. Voor iedereen met een gezonde dorst naar kennis!

Geen aula, geen monoloog, geen overdonderende presentaties, geen klassiek debat, geen academische sfeer maar wel wetenschappers, verbonden aan de Associatie Universiteit Gent, die gemoedelijk vertellen over hun werk en hun passie. Zowel harde als zachte wetenschappen komen aan bod.

Moderator is Kim Verhaeghe (EOS). Maar ook het publiek krijgt ruimschoots de kans om vragen te stellen. Als je ze liever niet luidop stelt, schrijf je vraag dan op een bierkaartje en speel het door naar de moderator.

Dit najaar strijkt het wetenschapscafé nog 2 maal neer in Mozaïek:

- **Dinsdag 27 oktober 2015 (19u45): Depressie en Burn-out**
- **Dinsdag 1 december 2015 (19u45): Fotonica (over de wisselwerking tussen licht en elektronen)**

Meer informatie vind je op www.wetenschapscafe.be/nl/kortrijk.

Wil je als eerste op de hoogte zijn over de concrete inhoud en de gasten die wij ontvangen?

Teken in op de nieuwsbrief www.wetenschapscafekortrijk.be. Het Wetenschapscafé Kortrijk is gratis. Inschrijven niet nodig. Heb je een wetenschapscafé gemist? Luister via streaming naar de opname van het café door Quindo.

Het wetenschapscafé is een initiatief van de cel wetenschapscommunicatie van de Associatie Universiteit Gent, en wordt ondersteund binnen het Actieplan Wetenschapscommunicatie van de Vlaamse overheid.

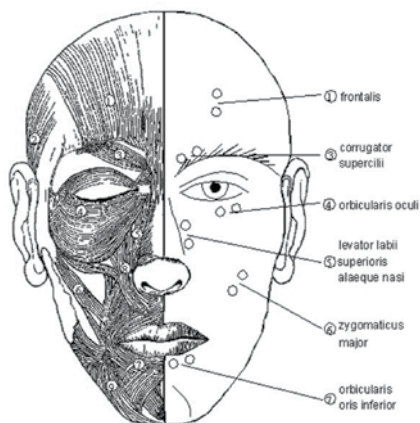
VC Mozaïek en Vormingplus zijn medeorganisator voor het Kortrijks wetenschapscafé.

overleiestraat 15a - 8500 kortrijk - 056/ 37 16 15
vc.mozaiek@skynet.be - www.vcmozaiek.be

VRIJ-SPRAAK:

Aspecten van een filosofie van de emoties (filosofische lezingenreeks)

Emoties, gevoelens, sensaties... what's in a name? Zonder emoties kunnen we ons leven niet indenken. Ze spelen een rol in ons welzijn, in onze ethische houdingen, in de stemmingen die we voortdurend ervaren. Ze kleuren ons dagelijks leven. Maar van waar komen die emoties? Kunnen we ze sturen, zijn ze niet overgewaardeerd in onze cultuur, en geloven we niet al te vlug dat onze emoties uniek zijn? Deze en andere vragen komen aan bod in deze Vrij-Spraakreeks die helder wil denken over emoties...

Prijs: € 8,00/avond

Meer info en inschrijven: www.vormingplusmzw.be | 056-260 600

Organisatie: Vormingplus Midden en Zuid West-Vlaanderen, Openbare Bibliotheek Kortrijk & Vrijzinnig Centrum Mozaïek.

Deel 4: allerindividueelste emoties? De impact van cultuur op de constructie van onze emoties

Jozefien DE LEERSNYDER

(Psychologe KUL)

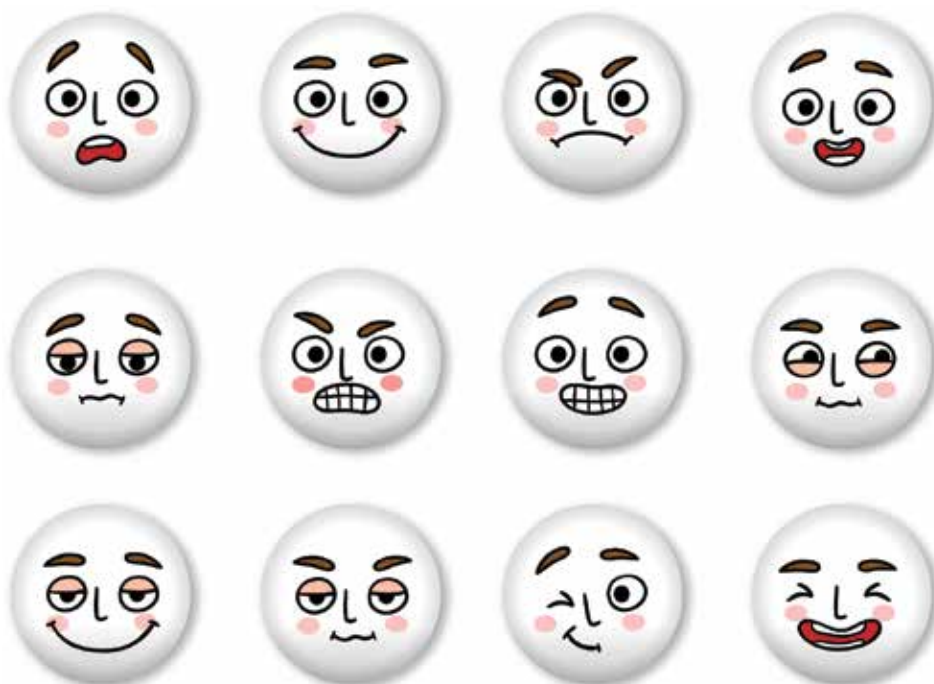
wo 18 nov 2015 (19u30-21u30)

Vormingplus, Wandelweg 11, KORTRIJK

aan ons unieke zelf. Dr. Jozefien De Leersnyder (KUL) wil deze beide mythes bijstellen door aan te tonen welke belangrijke rol onze cultuur speelt in de beleving van onze emoties. Culturele waarden worden weerspiegeld in ons emotionele leven waardoor, de levens van mensen met een gedeeld cultureel wereldbeeld, sterk op elkaar lijken. Emoties zijn niet alleen psychisch, ze zijn ook logisch.

Eenzijds, hebben we het gevoel dat emoties heel erg spontaan zijn, ze komen plots op en zijn sterk geworteld in onze biologie. Anderzijds voelen we ze aan als iets 'allerindividueelst', eigen

De samenhang tussen cultuur en emoties laat niet enkel toe om onze eigen emoties beter te begrijpen, maar ook die van anderen, over culturele grenzen heen.

hv.kortrijk@skynet.be
www.h-vv.be/hvvhv-kortrijk

En de 7e dag is er het Woord

zondag 13 december 2015 vanaf 11.00u

Voor deze laatste zondagvoormiddag dit jaar in het kader van 'en de 7e dag is er het woord' combineren we 3 kunstvormen: Woord, schilderkunst en muziek.

De poëzie van Lieve Vandamme (2014) is ontroerend mooi en een uitdaging voor onze tijd. Met de tekeningen die rond haar persoon werden gemaakt wordt een beeld gegeven van wie Lieve was en waarvoor ze stond. De muziek van Schubert (19e eeuw) omkadert deze eerste 2 vormen perfect. Het geheel symboliseert Lieve.

In de voorbije jaren schreef Lieve talrijke gedichten en teksten, over haar zoektocht, haar kijk op de wereld, de liefde, haar familie,... Het zijn stuk voor stuk pareltjes. Het was Lieves droom om deze te publiceren. Ze vroeg haar familie om haar gedichten te bewaren. Met haar gedichtenbundel 'Laat je lief de liefde zijn' willen zij haar wens mee helpen realiseren.

Myriam Vancraeynest brengt een aantal van deze gedichten tot bij u, samen met de familie van Lieve. Koen Vandamme (piano) en Wouter Vercruysse (trompet) spelen 'Ständchen', een prachtige serenade van Schubert.

Graag hadden we dat u even bericht als je komt. Zo kunnen we de nodige schikkingen treffen om dit evenement in de beste omstandigheden te laten doorgaan. Een seintje via hv.kortrijk@skynet.be of op 0486/312879 is de beste manier om dit te melden.

Wanneer: zondag 13 dec 2015 vanaf 11.00 u
Waar: vc Mozaïek, Overleiestraat 15a, 8500 Kortrijk
Organisatie: Humanistisch Verbond Kortrijk, Filiep Vande Wiele, hv.kortrijk@skynet.be ; 0486/312897
Gratis inkom

August Vermeylenkring bestaat vijftig jaar

De Kortrijkse afdeling van de August Vermeylenkring Kortrijk bestaat 50 jaar

Azalea, azalea, azalea...

Voor de 21ste keer gonsde het weer van de activiteit in het coördinatiecentrum Mozaïek voor de jaarlijkse plantjesactie ten voordele van Kom op tegen Kanker.

Tal van vrijwilligers boden zich aan om de handen uit de mouwen te steken voor het goede doel. Weer of geen weer, niets kan hen weerhouden. Ieder van hen heeft zo zijn of haar eigen verhaal waarom zij meedoen aan deze actie. De ontmoeting tussen mensen en het gevoel van samenhang en solidariteit spelen hier zeker een grote rol.

Getooid met T-shirt, fluo hesje, badge van Kom op trokken ze vol enthousiasme de straat op. En het loonde (weeral)! Het resultaat mag er weer zijn. Ook dankzij de medewerking van de stad Kortrijk, de diverse scholen uit de verschillende netten, bedrijven, instellingen en niet in het minst - de vele gemotiveerde mensen - jong en oud(er) - werd de uitgave 2015 alweer een groot succes. Verleden jaar hadden we de jubileumeditie waar alles op alles werd gezet om een maximale opbrengst te realiseren. Dit jaar deden we het wat voorzichtiger aan maar dit heeft onze vrijwilligers niet belet om toch 600 azalea's méér te verkopen dan 2 jaar terug!

Ter informatie geef ik jullie even de grafiek mee waarop je de evolutie kan zien van de verkoop in Kortrijk gedurende de voorbije jaren.

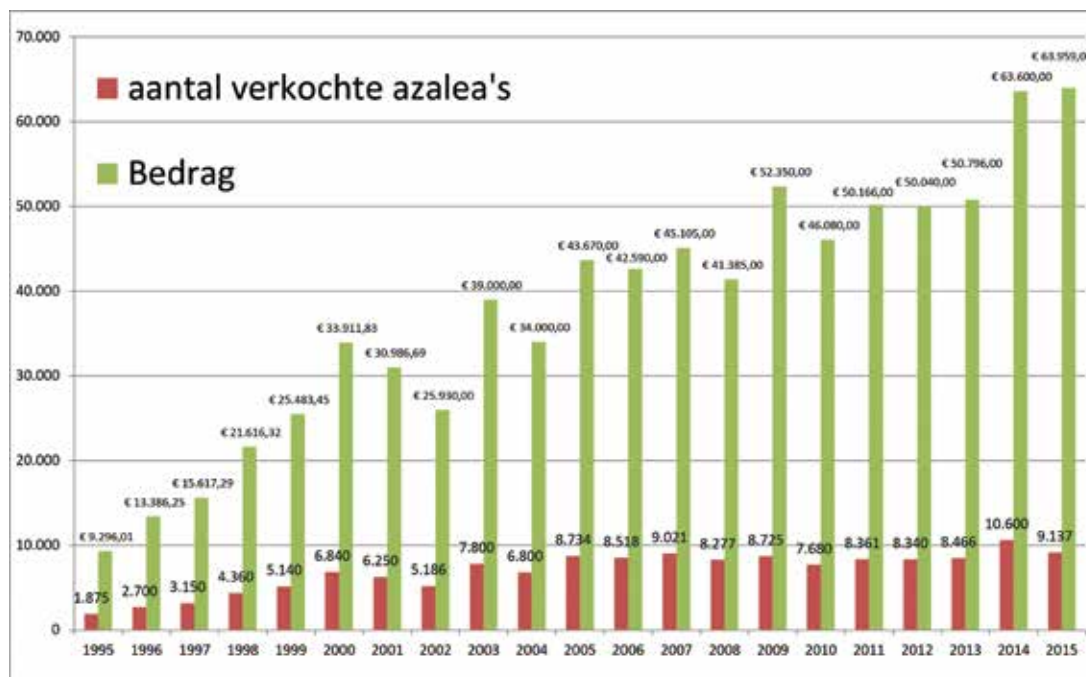
9.100 azalea's voor het schitterende bedrag van 63.700 euro en daarnaast nog de steun die we van enkele mensen kregen die geen bloemetje wensten. Dit is het prachtige resultaat dat we samen bereikten dit jaar!

Naast de vrijwilligers kunnen we uiteraard niet zonder de burgers die een azalea kopen! Deze toonden dat zij de actie een goed hart toedragen en weten dat de gelden goed besteed worden. Een dikke merci voor jullie bijdragen.

Maar, mijn speciale dank gaat naar allen die zich vrijwillig hebben ingezet voor Kom op tegen Kanker.

Op naar de volgende...!

Doris Verlinde
Coördinator plantjesactie Kortrijk

Uitstraling Permanente Vorming VUB

Met UPV in Mozaïek

Meer info via Evelien Vandenbussche:
056 37 16 15 of evelien.vc.mozaiek@skynet.be

Met UPV in Mozaïek

/UPV Kortrijk

Dinsdag 10 november 2015

Religieus geweld, christenen en moslims

Dhr. Mark Heirman

Auteur van 'Oorlog en vrede' en van 'Politiek en religie'
Christelijke auteurs reduceren de kruistochten graag tot een vervelende voetnoot bij de overwegend vreedzame verspreiding van het christendom.

Arabische en islamitische auteurs denken daar anders over. Die zien in elke westerse soldaat in het Midden-Oosten nog altijd een verdoken kruisvaarder.

Hoe dan ook, het Westen is nog altijd de meest bewapende regio ter wereld en voerde de voorbije tien jaar oorlogen in Afghanistan, Irak, Libië en Mali, en de Russen in Tsjetsjenië. Niet omgekeerd.

Tegelijk heeft het religieus geweld onder joden, christenen en moslims nog niets van z'n middeleeuwse kracht ingeboet, zeker niet in en rond Jeruzalem, al veertien eeuwen lang de navel van de monotheïstische wereld.

Dinsdag 8 december 2015

Denken zoals het genie Leonardo da Vinci

Ir. Bernard Lernout

Oprichter 'het leerhof', centrum voor levenslang leren, coach, auteur

Door zijn fascinatie voor het wonderkind van de renaissance, Leonardo da Vinci, ontwierp onze spreker een instrument: het Leonardo Kompas.

Vier richtingen staan symbool voor de vier intelligenties die nodig zijn om als universeel mens beter te functioneren: ratio - relatio - passie - actie.

Bernard Lernout verwerkt tijdloze en recente inzichten over persoonlijke groei tot een geheel van handige mindmaps en praktische tips.

We leren kijken zoals dat Vinci dat deed. We onderzoeken de mogelijkheden van de zeven principes die aan de basis liggen van da Vinci's inventiviteit en ontdekken wat we daar als hedendaagse mens nog van kunnen leren.

PRAKTISCHE INFORMATIE:

Tijdstip: 14u30

Locatie: Vrijzinnig Centrum Mozaïek, Overleiestraat 15a, 8500 Kortrijk

Inkom: 3 euro (inclusief een koffie of thee)

Meer info: 056 37 16 15 of evelien@vcmozaiek.be

W <http://upv.vub.ac.be/upv-regionaal>

VRIENDELIJKE UITNODIGING OP DE

de 15de Polyfinario Quiz

Ten voordele van de Polyfinario-kinderen.

(de vzw Polyfinario staat borg voor zinvolle, creatieve, kindvriendelijke, betaalbare... vrijetijdsbesteding voor leerlingen uit het officieel onderwijs)

...zo niet de peper...
zéker het zout der
zogezegd "betere
Quizzen"! Voor zij die
zoeken om een
zinnige zaterdag-
avond zonder zever
te beleven... zeker
zéér zinvol

Zaterdag 5 december 2015
18u30

Vrijzinnig Centrum Mozaïek - Kortrijk
Overleiestraat 15A Kortrijk

HEERLIJKE VERSE BROODJES
EN WARME SNACKS TE
BEKOMEN TIJDENS DE QUIZ!

**PLOEGEN VAN
4 PERSONEN**

**BETAALD
=
INGESCHREVEN**

Hoe inschrijven?

- 1] 20 euro / ploeg storten op BE40 9792 4232 1563 van Polyfinario - Wervik (+ verm. ploegnaam)
- 2] ploeggegevens mailen naar marcencathy@telenet.be
- 3] voor 11 november 2015!

De Poly-quiz wordt mee
georganiseerd door:

Zoeklicht sprak met **Willy Nelissen**

**“Het brein is als een parachute,
het werkt alleen open”**

De wind waait fors wanneer ik Willy ga interviewen. Warme gezelligheid verwelkomt me. De herfst staat op de stoep, binnen is het aangenaam. Ontspannen glimlacht Willy mijn vragen weg en opent zijn hart. We gaan samen op stap en op zoek naar de kernvraag: waarom geloven mensen?

Zoeklicht: Je bent niet in deze regio geboren?

Willy Nelissen: Ik werd als enige zoon geboren in een arbeidersgezin in Burcht. Mijn lager onderwijs liep ik bij de broeders. Gelukkig koos mijn vader voor mijn middelbaar het atheneum in Antwerpen en de optie zedenleer. Daar ben ik gelukkig om, het was voor mij de start naar de bevrijding uit het katholieke keurslijf. Een paar jaar later trok ik naar Leuven, het was de universiteit om van technisch naar burgerlijk ingenieur te studeren. Na mijn legerdienst belandde ik bij de NV Bekaert. Bij mijn sollicitatie kwam ik voor de eerste keer in Kortrijk!

In het begin bij Bekaert in een puur technische job voor de automatisering van machines. Boeiend. Na 10 jaar kwam de overstap naar de informatica. Het was nog vóór de grote ontplooiing van de pc en Internet. Ik evolueerde dan

verder naar verantwoordelijke voor de informatica infrastructuur van de groep. Zeg maar bij de garagisten van de informatica, maar mijn focus was personeel-sproblematiek en natuurlijk techniek. Ik kon door mijn job veel reizen, één jaar was ik zelfs maar drie maand thuis. Maar China kon ik nooit bezoeken alhoewel Bekaert daar wel vestigingen had, dat vond ik wel spijtig.

Ik bleef mijn ganse loopbaan bij Bekaert, en wij woonden de laatste 20 jaar in Amougies. Aangenaam wonen in een prachtige streek. Le Pays des Collines. De taalgrens was voor mij geen grens, waar zijn we toch mee bezig, maar ik vreesde wel de zwarte wolken aan de communautaire horizon en hommeles zoals in Komen en Voeren, gelukkig er is nooit een probleem geweest, wij leefden in zeer goede nabuurschap. Vandaag hebben we een blad omgedraaid

en wonen wij op een appartement in het centrum van Waregem. Gent is maar 30km, een prachtige historische en culturele stad. Met de trein sta je er op 15 minuten.

Zoeklicht: Nu ben je op pensioen, verveel je je niet?

Willy Nelissen: Zoals veel gepensioneerden kom ik tijd te kort. Met mijn vrouw ben ik gemiddeld drie maand per jaar op reis met de mobilhome, Europa rond. Verre reizen doe ik niet meer, omdat ik het niet verantwoord vind om tonnen CO2 in de lucht te spuien voor reisplezier per vliegtuig. Ik ben niet graag in een hokje geplaatst, vrijzinnegaard weet je wel, ik ben een socialist voor de sociale zaken, een liberaal op economisch vlak (de wetten van de economie zijn daar, en ze zijn hard) en groen voor de ecologische problemen. We rijden in een sneltrein naar de verwoesting van

onze natuur en van onze aarde. Iedereen op de trein kijkt naar de andere om te zien wat we er gaan aan doen. Nee, wij zijn in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor de vervuiling, we moeten dan ook voor eigen deur vegen en zelf zorgen dat er minder vervuild wordt. Maar misschien terug naar je vraag over mijn tijdsbesteding. Naast reizen en stappen, koken, mijn hond, stamboom, lees ik veel en werk ik veel met pc's.

Zoeklicht: waar over lees je veel?

Willy Nelissen: Techniek, geschiedenis, filosofie en religie. Zelden fictie. Waarom geloven de mensen? De primitieve mens ging voor natuurfenomenen die hij niet begreep de oorzaak zoeken in iets bovennatuurlijks. Hij schiep in zijn verbeelding bovennatuurlijke wezens met de nodige personencultus en de creatie van een godenwereld. Niet alleen bij de primitieve mens, ook vandaag zijn er nog mensen die de evolutietheorie niet aanvaarden of die het verhaal van de schepping verplaatsen naar de big bang theorie (het universum ontstond door een oerknal) en nog steeds de verklaring zoeken in het bestaan van een of ander opperwezen. We kennen de geopenbaarde teksten: Bijbel, Nieuw Testament, Koran, Boek van Mormon enz. God die de hand vasthield van de schrijvers of die minstens door Hem geïnspireerd werden, ook in al de toevoegingen en vertalingen die eeuwen later gebeurd zijn. Wetenschappelijk onderzoek (archeologie) en een totaal gebrek aan historische bronnen buiten deze van de respectievelijke religie, tonen aan dat die verhalen niet kloppen met de feiten.

De meeste mensen belijden een geloof uit traditie en omwille van het sociale en het culturele aspect. Voor weinigen is het een bewuste keuze. Ze vinden psychologische steun in moeilijke tijden bij het geloof dat zij van jongsaf meekregen. Niet voor niets willen de kerken controle op het onderwijs van jongeren. Blijkbaar heeft de mens nood aan een bovennatuurlijke houvast.

Toch geeft de huidige stand van de wetenschap ons niet alle antwoorden die we zouden willen. Ik ben humanist en atheïst, voor mij staat het welzijn van de mens centraal, ik geloof niet in een bovennatuurlijke kracht, maar de waarom-vraag is daarmee niet opgelost. Van waar komen wij? De wetenschap heeft ons al veel geleerd maar heeft ons ook geleerd dat we nog maar zeer weinig weten. We kennen op vandaag drie procent van de materie van het heelal en daarop baseren we onze kennis. Wij moeten verder kritische vragen stellen, dat is de taak van de wetenschap. Ik begrijp die wetenschappers niet die gelovig zijn. Wat geloven ze en op basis van welke criteria? Religie à la carte.

Alle godsdiensten zijn conservatief en lopen altijd achterop de evoluerende moraal. Voor mij komt de mens op de eerste plaats of hij nu jood, katholiek of moslim is. Ik heb respect voor iemand met een andere overtuiging en kan het onderscheid maken tussen de mens en zijn ideeën. Maar ik verlang ook wederzijds respect en veel fundamentalistische religies hebben het hier juist moeilijk mee.

Zoeklicht: je bent een vrijzinnige met engagement?

Willy Nelissen: In Europa is een seculiere golf aan de gang. Wij moeten daar van gebruik maken om de vrijzinnigheid op de kaart te zetten. Een onderzoek in 2012 toonde aan dat 13% van de bevolking overtuigd atheïst is. Vrijzinnigen hebben recht op een structuur en daar wil ik een duwtje aan geven. Ik wil mijn andere hobby's niet opgeven, maar iedere organisatie staat of valt met de mensen die zich daar achter zetten. Ik wil mijn deel doen.

***

Je kan onder begeleiding van Willy Nelissen deelnemen aan onze 11 november wandeling en een frisse neus halen op onze traditionele herfstwandeling.

We gaan naar de Ardennen... Meer bepaald de Vlaamse-Ardennen! Terwijl we onze stramme spieren een beetje beweging gunnen kunnen we genieten van het prachtige landschap en de herfstkleuren (als de zon wat mee wil).

Afspraak aan de kerk van Schorisse (Maarkedal) om 14:00 uur voor een wandeling van ongeveer 8 km. Maar onderschat het terrein niet, er zijn kuitenbijters bij. Voor buggies is het terrein minder geschikt. En vergeet uw wandelschoenen niet want het is geen stadspark. Nadien zakken we af naar het VCPoincaré om de inwendige mens te versterken. We worden vergast op hamrolletjes met puree. En dat alles voor de meer dan democratische prijs van 10 € pp.

Inschrijvingen aub ten laatste op 1 november door een mailtje naar nino.coussement@telenet.be

Activiteiten programma vrijzinnig centrum 'De Bezatse' herfst-winter 2015

Toneelstuk 'vriendinnen' - 26/11/2015, deuren: 19u, aanvang: 19u30 - CC De Steiger

'Vriendinnen' gaat over een levenslange vriendschap tussen Maria en Florentine. We volgen beide vrouwen vanaf hun jeugd jaren tot op het moment dat ze de pensioengerechtigde leeftijd al lang voorbij zijn. Zoals iedereen onder ons kennen zij succes en tegenslagen, ruzies en verzoeningen, vreugde en verdriet. 'Vriendinnen' heeft het over het soort vriendschap dat generaties overwint. Een ontbijttheatervoorstelling die niet alleen vrouwen zal aanspreken!

Pers:

"Een schot in de roos, een aanrader." (De Morgen)

"Zeldzame vriendinnen, prachtig gebracht." (Gazet van Antwerpen)

"Verassend en grappig, prima!" (VRT Radio 2)

Spel: Marleen Merckx, Annemarie Picard - Tekst: Ed Vanderweyden - Bewerking: Pol Goossen - Regie: Jeroen MAes
www.theaterpaljas.be

Prijs: € 5 leden, € 8 niet-leden

Inschrijving: bellen vóór 19 november: 0497 263 269

Overschrijven bedrag op rekeningnummer BE46 000 3260303 36 (vermeld naam + vriendinnen)

Wintercafé - Iedere zondag van 8 november tot 6 december, 11u - 13u

Vanaf zondag 8 november opent VC De Bezatse haar wintercafé. Zoals de naam al doet vermoeden is dit geen gewoon café, maar biedt het net dat iets extra. Naast de dranken die gewoonlijk genuttigd worden, schenken we aandacht aan meer speciale dranken.

Opnieuw staan aperitieven en cocktails centraal. Zo kan er naast een gezellige babbel ook iets nieuws ontdekt worden.

Vrije toegang

Tentoonstelling - Iedere zondag van 8 november tot 6 december, 14u-18u

Vrije toegang Tentoonstelling met werken van David Dellanoy
www.daviddelannoy.be

Joelfeest - zondag 20 december, 16u - 19u

In navolging van ons succesvol joelfeest vorig jaar organiseren wij opnieuw in december ons joelfeest, het moment waarop we afscheid nemen van 2015 en klinken op het nieuwe jaar 2016. We zetten het nieuwe jaar 2016 graag feestelijk met u in op dit speciaal gebeuren. om de terugkeer van de zon en de belofte van een nieuwe lente te vieren.

Inschrijving: bellen voor 12 december: 0497 263 269

Inkom gratis

Komt een paard de kroeg binnen

Grossman David

David Grossman is een Israëliisch schrijver die in Jeruzalem woont. Hij is geboren in Palestina, in het deel dat nu onder-tussen Israël is geworden. Hij valt op door zijn vredesgerichte houding in de strijd tussen de twee landen.

Ik leerde zijn werk kennen in 2009 door het boek "Een vrouw op de vlucht voor een bericht". Een jongen eindigt zijn trainingskamp bij het leger, maar wil persé gaan vechten in de echte oorlog. De moeder is zo bang dat hij gaat sterven, dat zij haar deur achter zich sluit en vertrekt. Als zij niet thuis is zal zij het bericht van zijn dood niet in de brievenbus vinden en zal hij dus niet sterven, maakt zij zich zelf wijs. Zij haalt haar ex man op die lijdt aan angstpsychosen, te danken aan alle oorlogen die hij heeft meegemaakt en samen wandelen zij op de Golan hoogvlakte en vertellen elkaar hun leven en herinneringen.

De trieste werkelijkheid is dat de zoon van Grossman in het werkelijke leven inderdaad in de oorlog is gestorven. Hij schreef er een schitterend, teer, gevoelig, poëtisch boek over: "Uit de tijd vallen"

En nu is er : "Komt een paard de kroeg binnen"

Een gepensioneerd rechter zit in de zaal waar stand-up comedian Dov Grinstein zijn optreden doet. Dov heeft hem gevraagd om daar aanwezig te zijn. Ze waren kindervrienden en hebben elkaar sindsdien niet meer gezien. De rechter moet naar hem kijken en vinden wat hem eigen maakt. De rechter doet de lezer verslag van het optreden. De acteur rolt en tolt en springt over het podium, presenteert een vreemde mengeling van grappen, goeie en slechte, platte en spits-

Grossman David,
Komt een paard de kroeg binnen

Cossee 2014/2015
ISBN 978-90-5936-571-1

vondige en ook een verhaal van zijn leven, vol sarcasme en zelfhaat. Het publiek wisselt mee van emotie, lacht en staart verwonderd naar zijn persoonlijke ontboezemingen, vervalt in plaatsvervangende schaamte voor zoveel gekwetste eigendunk die hen niet aangaat. De toeschouwers protesteren en eisen echte grappen. Een kreupel mensje staat recht en verdedigt de acteur. Hij is niet zoals hij zich voorstelt zegt ze in een soort van naïeve commentaar, want ze heeft hem als kind gekend. De voorstelling slaat om en ook de relatie met de rechter wordt duidelijker naarmate het verhaal voortschrijdt. Telkens als Dov een slechte grap vertelt pijnigt hij zichzelf op het podium, weeral tot plaatsvervangende schaamte van het publiek, dat echter ook meer en meer geïntrigeerd geraakt in het levensverhaal van de acteur. Een kind van 57 is te zien in een oude man van 14. Ook de rechter- verslaggever laat zijn persoonlijk leven los op de lezer, en de vreemde relatie die de twee hadden in hun kindertijd wordt ontrafeld.

De Shoah; jood zijn, de oorlog, de Israëlitische opleidingskampen, gepest kind, kinderangst; het komt allemaal ter sprake. Ook het gevangen zitten in de eigen gevoelens. Een merkwaardig boek.

Mesen

100 jaar later

In het nov./dec-nummer van Zoeklicht 2009 publiceerden we deze herdenkingssteen met gedicht van de hand van een Iers soldaat, ene David Starret, bij de bespreking van een voordracht door Paul Decavele. Een andere Harelbekenaar, Geert Six, maakte er twee bewerkingen van. Een poëtische vertaling van het gedicht plus een eigentijdse bewerking over honderd jaar later.

Een grafzerk in MESEN spreekt...

*Zo, het doek is gevallen over dat murw geslagen land.
Gekuild, gekraterd met onbekende graven.
Resten mens die het vlakke land weer vorm willen geven.
Afgeslacht kanonnenvoer dat vocht voor een zaak van de
groten, laat verwanten verweesd achter.
Wat arm was werd armer, wat rijk was rijker.
Onschuldigen sterven voor schuldigen, armen voor
steenrijken, machtelozen voor machtigen.
Gewetenloosheid, hebzucht en machtshonger schuiven aan,
aan de gedekte tafel van groei en voorspoed.

Alles is nu beter geregeld, nog beter in elkaar gestoken.
Een waterdicht systeem gebouwd op bloed van oorlogen.*

Honderd jaar later.

*Op een oorlogskerkhof ergens in Vlaanderen staat André
aan het graf van zijn overgrootvader.
Met zijn leefloon, zijn "trektement", zijn kommer en zijn
kwel.
Generatie na generatie bleef de familie van André van grote
groei gespaard.
De winst werd telkens boven hun hoofd verdeeld.
De bonus van André bestaat uit voedselbonnen, sociale
economie, kringloopwinkels, buurthuizen, etc.
De bonus van André heet aalmoes.
Honderd jaar later.
De markten, de ratingburo's, de speculanten zijn even
onzichtbaar en onbegrijpbaar als de toenmalige bevelen*

van dolgedraaide generaals en de waanzinnige economische beweegredenen voor deze dwaze oorlog.

André staat net als zijn overgrootvader, onbeschermd in het open veld.

Het open veld van groei, winst en consumptie.

De vijand had honderd jaar geleden weliswaar een duidelijk gezicht.

Nu tast André in het duister.

Nu sterven Andre's niet, ze overleven.

Ze overleven hun dagelijkse veldslag in de loopgraven van vergeten straten, in de vergaarbak van de OCMW's, in de restbanken van onderwijs, in de onzichtbare achterkeukens van het zwartwerk, en dergelijke meer.

De André's worden kansarmen genoemd, beroepsdoppers, leeglopers, leefloners, klagers, zagers, nuttelozen.

Over de 52€ leef- en weekgeld van André is ondertussen ook nog de kaasschaaf gegleden.

André moet gestraft voor zijn machteloosheid, zijn onvermogen, zijn afkomst, zijn steeds weer hervallen in steeds weer dezelfde problematiek.

Het is tenslotte zijn probleem. En oplossingen zijn er genoeg, ...zegt men.

Zulke mensen krijgen alles aangeboden, alles in de schoot geworpen, ...zegt men.

En toch recht André zijn rug niet, niet meer.

André is ongelukkig, hij loopt gebogen en gebroken.

Om het even wat je aanbiedt, het is nooit genoeg voor hem.

Hij is eigenlijk wel een beetje tegendraads, André.

Gelukkig voor het geniale systeem en zijn handlangers, zijn zeggens en zijn wetters, zij die het dossier van André beheren, gelukkig voor hen is André niet erg mondig, kan André nauwelijks lezen en schrijven.

Gelukkig is 130 miljoen Euro bonus zo karikuraal dat

André eerder denkt aan de Ringelingschat, het album van Suske en Wiske, dan aan voer voor radicaliteit, revolutie of geweld.

In het buurthuis krijgt André soep, in Poverello warm eten. Een dagschotel samengesteld door de machiavelli's van het neoliberale denken.

Geschonken door de plaatselijke serviceclub...

André legt een bloem op het graf van zijn overgrootvader. "Allez, bedankt Theofiel", stamelt hij.

"Het is nu toch veel beter dan in uwen tijd."

Vakantieherinneringen

Kruistochten, niet tegen de heidenen, maar tegen de eigen landgenoten

De middelgrote Franse stad Albi -75 km ten noorden van Toulouse- stond al tientallen jaren op mijn verlanglijstje, van in de tijd dat ik artikels en boekjes las over de katharen, en vanuit Carcassonne de kathaarse burchten ging bezoeken. Werden de katharen niet ook de “Albigenzen” genoemd, naar de inwoners van Albi, was Albi niet een centrum van het katharisme? Ooit las ik dat het katharisme eigenlijk haar wortels vond in de vroeg-ontwikkelde textiel-industriestad Lyon, waar vanaf de twaalfde eeuw een armen-contestatie-beweging binnen de kerk ontstond die zich de Waldenzen noemde. Weken zij uit naar Zuid-Frankrijk, naar Toulouse en Albi? Of ontstonden de twee “ketterijen” onafhankelijk naast mekaar? Feit is dat contestatie tegen de kerk als rijke wereldlijke macht zowat in heel Europa leefde, zelfs in Vlaanderen. In Zuid-Frankrijk, de Provence, de Languedoc, de Pyreneeën, kortom: overal waar men occitaans sprak – de streek waar oui als oc uitgesproken wordt - schoot het katharisme heel diep wortel onder de bevolking. Ze konden er zelfs op de bescherming rekenen van de plaatselijke adel, onder meer van het min of meer onafhankelijk graafschap Toulouse. Van het graafschap Toulouse wordt algemeen aanvaard dat het – door zijn nabijheid en contacten met de Arabische wereld in Spanje - cultureel de sterkst ontwikkelde streek van het toenmalig Frankrijk was, en dus van geheel de westerse wereld. Zowel aan het hof van graaf Raymond VI als in de steden leefden en werkten dichters, troubadours, minstrelen, minnezangers... Toulouse was ook de allereerste stad waar de “derde stand” (de handelaars, de kleine industriëlen, kortom: de nieuwe burgerij...) politieke rechten had.

Toen ik verleden jaar op de Franse TV een documentaire zag waarin de indrukwekkende middel-eeuwse bouwwerken van Albi voorgesteld werden als uitdrukking van een teken van dankbaarheid (van wie?) voor de overwinning van het

christendom op het katharisme, was mijn nieuwsgierigheid nog meer geprikkeld: ik moest daar klaarheid over hebben.

Een kathaars bolwerk, of het bolwerk van het katholicisme tegen de katharen?

Wat is er waar, wat is er vals in die voorstellingen?

Het bezoek heeft me niet ontgoocheld. Het leerde me dat beide voorstellingen in zekere zin juist zijn.

In Lyon beriepen de Waldenzen zich op de armoederegel van de Christus uit de evangeliën, dat kon op zeer veel bijval rekenen, zelfs en vooral binnen de Kerk, maar uiteindelijk leidde de kritische houding tegenover de gevestigde orde tot een veroordeling door paus Lucius III op het concilie van Verona in 1184. Voor hen was er in 1130 zelfs al een aartsbisschop met de naam van Arnulph gewurgd en opgehangen door de andere priesters omdat hij voorzichtige kritiek in dezelfde richting geuit had tegen de kerkleiding. 1184 betekende niet dat de Waldenzen en hun ideeën dood waren. Nadat ze uit de stad verdreven waren, verspreidden ze zich over geheel de Europa, onder meer naar Italië – waar ze tot op vandaag nog bestaan - en naar de Zuid-Franse steden. Ze werden “de armen van Lyon” genoemd.

In 1145 brachten de pauselijke gezant Albéric en Bernardus van Clairvaux een bezoek aan Albi waar ze vaststelden dat de stad “van alle steden het meest besmet is door de ketterij ...”, een religieuze beweging dus die een andere richting wilde uitgaan dan Rome. Ook die beweging viseerde vooral de luxe en de rijkdom van de rooms-katholieke prelaten, die in schrill contrast stonden met de geloofsbeleving van de zogenaamde ‘ketterse’ dissidenten, die een terugkeer naar het zuivere apostelen-christendom predikten. Deze groep die in opstand kwam tegen de kerk van de rijken en haar verworven privileges en rijkdommen waren de katharen. Zij noemden zichzelf de goede mannen, of de “katharen” (van het Griekse: de zuiveren, daarvan leidde de kerk dan het woordje kettters af), en

ze werden in de 12de eeuw door de kerk zeer gevreesd en verafschuwd.

De katholieke kerk had er dan al een traditie van wreedaardige veroveringen op zitten, ze had reeds ervaring met 4 kruistochten, waarbij ze (slechts korte tijd) baas werd in Jeruzalem, maar waarbij ze wel Constantinopel veroverde, van een andere christelijke keizer, en er een Noord-Franse (=Vlaamse) graaf, Boudevijn de negende, in zijn plaats benoemden. In de tweede kruistocht belegerden ze Lissabon waarbij ze vele duizenden katholieken doodden in de citadel samen met de “doelgroep”, de joden en de moslims, met het argument: “Dood hen allen, God zal de zijnen wel herkennen.” Hiermee bedoelden ze natuurlijk de god van de katholieken, en voor de zijnen die als collaterale schade stierven, waren er -o vreugde- in zijn hemel plaatsen gereserveerd. Isis heeft niets nieuws uitgevonden.

De Albigenzische kruistochten, de kruistochten tegen de katharen.

Van 1208 tot 1244 werden de katharen tijdens drie Albigenzische kruistochten in de Languedoc uitgemoord op verzoek van paus Innocentius III. Noord-Franse edelen bekampten Zuid-Franse edelen met de zegen van Rome. Bloederige moordpartijen in Béziers, Carcassonne en elders in 1209. Na de nederlaag van de Trencavels, de heren van Carcassonne, kon ook Albi, dat van dezelfde heren afhankelijk was, niet anders dan zich overgeven. In 1229 werden de versterkingen (muren en grachten) van de stad Toulouse vernietigd. De stad werd onder politieke en militaire controle van Parijs gezet. De definitieve genadeslag werd opnieuw in Béziers toegebracht, in 1247. In 1271 werd het graafschap Toulouse ingelijfd door de Capetingers, de koningsclan van Parijs.

Eerder had de katholieke kerk geprobeerd de katharen met hun eigen wapens te bestrijden door het sturen van blootsvoetse, armzalig geklede predikers tegen het katharisme. Dominicus de Guzman (stichter van de Dominikanen) en

Franciscus van Assisi (stichter van de Franciscanen) waren de grote promotoren, in afspraak met Rome, maar dat had uiteindelijk niets uitgehaald. Die twee ordes die toen met dat doel opgericht werden, bleven tot op heden bestaan. Dan maar de “vertrouwde” middelen. Ik citeer uit een christelijk blad:

In 1215, op de grote vergadering van het Vierde Lateraans Concilie, wordt deze regel officieel vastgesteld: ketters moeten door geweld vernietigd worden en de kruistocht wordt gelegaliseerd, niet slechts als een randverschijnsel maar als een vast en normaal patroon van de kerk.

Na de drie kruistochten tegen de katharen volgde een jarenlange goed georganiseerde inquisitie tegen het katharengeloof. Deze had tot taak de katharen op te sporen, te verhoren en te vonnissen. En dan te wurgen, op te hangen en te verbranden. Alles in de aangegeven volgorde.

De katholieke monumenten in Albi

En nu naar de monumenten. Na de overgave van Albi besloot de bisschop van Albi om een reusachtige kerk te bouwen, de grootste bakstenen kerk van Frankrijk. 113 meter lang, 35 meter breed, 40 meter hoog, en een toren in baksteen van 78 meter. De bouw sleepte uiteindelijk aan van 1282 tot 1480. Binnen wordt in prachtige muurschilderingen het lot van de niet-zijnen uitgebeeld. Ze worden in grote marmieten gekookt, ze worden op zware metalen hekkens gespiest... 18.500 vierkante meter muurschilderijen. Maar de kerk wijst ook op iets anders: de kathedraal oogt als een burcht en was een goed verdedigbaar bouwwerk. Waarom?

Dit alles blijkt nog duidelijker bij het bisschoppelijk paleis, het paleis van Berbie. Waar de bisschoppen vroeger in de stad woonden, weliswaar in de omgeving van de kerk, werd na de overwinning op de Katharen een versterkt paleis gebouwd quasi tegen de kerk. Naar de kant van de stad was dat paleis omringd door versterkende muren, en daarachter

het paleis van Berbie (het bisschoppelijk paleis) te Albi

waren er - en zijn er tot heden nog altijd - in de hoofdgebouwen geen vensters aan die kant. Pas in 1598 slaagde de militaire gouverneur van Albi erin de bisschop te verplichten om de meest uitdagende versterkingen af te breken.

Parijs, Rome en de noordelijke edelen mochten dan wel de katharen militair overwonnen hebben, ze hadden de geesten van de bevolking niet gewonnen. Te meer daar de adellijke bisschoppen van Albi, hautaine en autoritaire kerkvorsten, er van de eerste jaren na de overwinning in slaagden het innen van de belastingen van de stad en de streek naar zich toe te halen, en de inkomsten van de kerk met 10 te vermenigvuldigen. Ten koste van de bevolking uiteraard, die zij meer dan gelijk wat moest vrezzen, en ... ten koste van Parijs, die de opbrengst van hun overwinning zag ontsnappen. Deze enorme geldmiddelen maakten de bouw van de kathedraal en het bisschoppelijk paleis mogelijk. Onder de toren van het paleis zetelde de rechtbank, en er werd daarenboven een gevangenis geïnstalleerd. Daarom zien de kerk en het bisschoppelijk paleis er nu nog altijd uit als burchten, met versterkingen en muren zonder ramen naar de kant van de stad en de bevolking. Van waar het gevaar van een aanval dreigde. Zowel van de kant van de bevolking als

van de koning van Parijs. Niet naar de kant waar de Tarn een natuurlijke bescherming biedt, en waar het bisschoppelijk paleis, op de vluchttrappen na, het beeld geeft van een weelderig koninklijk paleis.

In een oude wijk van de stad omzeggens onder de muren van het bisschoppelijk paleis vonden we dit eenvoudig herdenkingsplaatje.

De geest van het (kathaarse) Toulouse en Albi is nog altijd niet vergeten, onder de muren van de kerkelijke paleizen.

Vertaling: Azemar de zwarte, Zuid-Frans troubadour van de 13de eeuw, geboren in deze wijk van Castelvieu.

Hij was de beschermeling van Pierre II van Aragon en van Raymond VI van Toulouse.

VRIENDELIJKE UITNODIGING OP DE

De Geus

Koning Leopold III-plein 71
8530 Harelbeke
056 72 81 72
www.vcdegeus.be
Zondag van 10.00u tot 13.00u
elke donderdag om 19.00u PingPong

VC Poincaré

Stormestraat 131/20
8790 Waregem
www.vcpoincare.be
info@vcpoincare.be
056/44 74 97 (permanentie op woensdag,
donderdag en vrijdag)
praatcafé: elke zondag van 10u30 tot 13u30
en elke 1e en 2e vrijdag vanaf 20u

de 15de Polyfinarij 2015

Wervik

Wevelgem

Menen

Kortrijk

Zwevegem

Avelgem

Zaterdag 5 december 2015
18u30

Vrijzinnig Centrum Mozaïek - Kortrijk
Overleiestraat 15A Kortrijk

Spiere-Helkijn

De Bezatse

Vaubanstraat 8b
8930 Menen
056 51 90 70
www.debezatse.be
info@debezatse.be

OVM-Avelgem

Achterhoek 17
8581 Waarmaarde
info@ovm-avelgem.be
www.ovm-avelgem.be

VC Mozaïek

Overleiestraat 15a
8500 Kortrijk
056 37 16 15
www.vcmozaiek.be
vc.mozaiek@skynet.be
Vrijdag van 19.00u tot 24.00u
Zondag van 11.00u tot 18.00u